KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2026
NOVEMBER/
LISTOPAD

Č. 11 (821)/roč. 68
Cena 7,00 zł (8% VAT)

FOLKLÓRNY SÚBOR SPIŠ NA CESTÁCH

V NOVEMBROVOM ČÍSLE NÁJDETE:

3-5 Členovia Menšinovej strany Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín sa oboznámili s činnosťou Spolku Slovákov v Poľsku

6 Prepojenie fantázie s tradíciou v Kacvíne

Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Kacvíne ponúkajú deťom príležitosť nielen naučiť sa niečo nové, ale aj načerpať z múdrosti a skúseností starších generácií. Každé stretnutie je starostlivo pripravené s ohľadom na vek, záujmy a potreby účastníkov. Jednotlivé témy spájajú tvorivosť, zábavu a praktické zručnosti, vďaka čomu si deti odnášajú nielen nové poznatky, ale aj pekné spoločné zážitky.

7 Žijeme jeden pre druhého

8-9 Tvorivé dielne ľudového umenia v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

10 Horčičné zrnko

11 Srdce a pilier našej rodiny – babička Helena oslávila krásnych 90 rokov

12-15 Šára Buganová – prvá dáma slovenskej literárnej moderny

16-18 Krátko z Oravy a Spiša

19 Za krajankou Žofiou Bogačíkovou z Nedece

20 Ozveny farieb, zvukov, slov a myšlienok

Umenie je jedinečným spôsobom, akým človek dokáže vyjadriť svoje pocity, spomienky či pohľady na svet. Zároveň dokáže človeka preniesť do nových dimenzií bytia i poznania a rozozvučať v ňom známe i nepoznané emócie, myšlienky a túžby. A práve takýto zážitok ponúka najnovšia výstava v Galérii slovenského umenia v Krakove s príznačným názvom Ozveny autorstva Anky Hekkelovej Horváthovej.

21-23 Vo folklórnom súbore Spiš preberajú štafetu mladí

Folklórny súbor Spiš z Novej Belej je v súčasnosti najstarším nepretržite fungujúcim slovenským folklórnym súborom v zahraničí a zároveň najdlhšie bez prerušenia pôsobiacim umeleckým telesom Spolku Slovákov v Poľsku. Od svojho vzniku v roku 1948 až do súčasnosti sa v ňom vystriedali viaceré generácie krajanov, ktorí udržiavali, rozvíjali a tradovali miestnu kultúru pre ďalšie generácie nielen v regióne, ale aj ďaleko za jeho hranicami.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – november

Na obálke: FS Spiš z Novej Belej. Foto: M. Majeriková-Molitoris.
Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl f1aa46b5bf

Členovia Menšinovej strany Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín sa oboznámili s činnosťou Spolku Slovákov v Poľsku

autor | Milica Majeriková-Molitoris

V dňoch 6. a 7. novembra sa v Malopoľskom vojvodstve uskutočnilo výjazdové zasadnutie Menšinovej strany Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín. Jeho cieľom bolo oboznámiť sa so situáciou národnostných a etnických menšín v regióne, navštíviť niektoré menšinové organizácie a uskutočniť obhliadku aktuálne realizovanej stavby Domu slovenskej kultúry v Jablonke na Orave.

Na výjazdovom rokovaní sa zúčastnilo osem členov Menšinovej strany Spoločnej komisie na čele s jej spolupredsedom Grzegorzom Kuprianowiczom, ktorí zastupujú slovenskú, nemeckú, ukrajinskú, rusínsku, litovskú, karaimskú a židovskú menšinu, ako aj poradca predsedu Snemu Poľskej republiky pre národnostné a etnické menšiny Ryszard Galla.

V Krakove

Prvý deň výjazdového rokovania sa konalo spoločné zasadnutie v sídle Malopoľského vojvodského úradu v Krakove. Okrem členov Spoločnej komisie sa na ňom zúčastnili taktiež zástupcovia národnostných a etnických menšín žijúcich v regióne – slovenskej, ukrajinskej, rusínskej, židovskej, arménskej a rómskej, ako aj čelní predstavitelia Malopoľského vojvodstva a mesta Krakov. Situáciu slovenskej menšiny predstavili členovia Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku – podpredsedníčka Agáta Jendžejčíková, podpredseda Marián Smondek a generálny tajomník Ľudomír Molitoris.

V popoludňajších hodinách členovia Spoločnej komisie navštívili sídlo Spolku Slovákov v Poľsku na ulici sv. Filipa

Časť členov Menšinovej strany Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín pred sídlom ÚV SSP v Krakove

Situáciu slovenskej menšiny v Malopoľskom vojvodstve predstavili členovia ÚV SSP – podpredsedníčka A. Jendžejčíková, podpredseda M. Smondek a gen. tajomník Ľ. Molitoris

v Krakove, kde sa oboznámili s činnosťou našej organizácie a jej jednotlivých pracovísk vrátane tlačiarne a vydavateľstva, Galérie slovenského umenia a redakcie časopisu Život.

– *Moju pozornosť upútala veľmi rozsiahla vydavateľská činnosť – množstvo publikácií venovaných slovenskej menšine, rôzne druhy informačných a propagačných tlačovín, ako aj profesionálne a na vysokej úrovni vydávaný mesačník Život*, uviedol G. Kuprianowicz.

V Novej Belej

Večer sa delegácia presunula do Centra slovenskej kultúry v Novej Belej, kde sa stretla s predsedom Spolku Slovákov v Poľsku Dominikom Surmom, vedúcim CSK Jozefom Majerčakom i ďalšími predstaviteľmi našej organizácie pôsobiacimi na Spiši. Kultúrny program pripravili umelecké kolektívy fungujúce pri miestnej skupine SSP – folklórne súbory Malí Beľania a Spiš i detská a dospelá zložka Dychovej hudby kňaza dekana Františka Móša. Vedúcim zoskupení – Emilovi a Jozefovi Cervásovcom i Kinge Długej a Kristiánovi Bryjovi odovzdal v mene Spoločnej komisie diplomy jej spolupredseda.

– *Je to inšpiratívny príklad, ktorý by mohol byť vzorom aj pre ostatné národnostné menšiny. Z činnosti miestnej komunity je zrejmé, s akým nasadením a osobným zanietením sa jej členovia podieľajú na rozvoji svojho spoločenstva. Ich úsilie presahuje individuálne záujmy a smeruje k zachovávaniu a rozvíjaniu spoločnej identity. Zároveň dokážu širšej verejnosti prezentovať hodnotu a význam existencie národnostnej menšiny, ako aj jej nezastupiteľ-*

eprasa.pl f1aa46b5bf

Spolupredseda Spoločnej komisie G. Kuprianowicz odovzdal v Novej Belej ocenenia vedúcim slovenských umeleckých zoskupení – E. a J. Cervásovcom, K. Długej a K. Bryjovi

ný prínos ku kultúrnemu životu regiónu, zhodnotil činnosť miestnej skupiny poradca predsedu Snemu R. Galla.

J. Majerčak prezentuje reginálnu izbu

V sobotu 7. novembra program pokračoval obhliadkou Centra slovenskej kultúry v Novej Belej, počas ktorej si členovia prezreli výstavnú sieň a regionálnu izbu, knižnicu, klubovňu pre deti, ubytovaciu časť, koncertnú sálu i kongresovú sálu, v ktorej sa konala ďalšia časť rokovania Menšinovej strany Spoločnej komisie.

– Veľký dojem na mňa urobila rozsiahla infraštruktúra, ktorou slovenská menšina disponuje. Vlastníctvo viacerých centier slovenskej kultúry, sídliacich v budovách patriacich Spolku Slovákov v Poľsku, je v porovnaní so situáciou iných menšín výnimočným ja-

Veselé detské hry v podaní DFS Malí Beľania

Obhliadka CSK v Novej Belej

Kultúrny program v CSK v Novej Belej otvorili najmladší členovia Dychovej hudby kňaza dekana Františka Móša

vom. Svedčí o veľkom odhodlaní a úsilí slovenskej komunity, ktorej sa podarilo vytvoriť takéto materiálne a infraštruktúrne zázemie pre aktivity zamerané na zachovanie vlastnej identity, poznamenal G. Kuprianowicz.

eprasa.pl f1aa46b5bf

Program zavŕšilo vystúpenie FS Spiš

Starší členovia dychovky zahrali slovenské piesne

V Jablonke

V popoludňajších hodinách členovia komisie navštívili Oravu, kde ich privítal podpredseda ÚV SSP Ján Bašisty a spoločne sa oboznámili s aktuálnym stavom výstavby Domu slovenskej kultúry v Jablonke.

– *Svojím rozsahom, veľkosťou a rozmanitosťou funkcií, ktoré môže plniť, zanecháva mimoriadne silný dojem*, uviedol G. Kuprianowicz. Zároveň vyzdvihol úsilie Spolku Slovákov v Poľsku, osobitne jeho generálneho tajomníka Ľudomíra Molitorisa, pri iniciovaní a realizácii tejto náročnej investície. „*Som presvedčený, že je mimoriadne potrebné nájsť pozitívne riešenie existujúcich problémov a kontroverzií súvisiacich s jej výstavbou. Kľúčovým kritériom pri hľadaní tohto riešenia by malo byť zohľadnenie skutočnosti, že vynaložením verejných finančných prostriedkov sa dosiahol zamýšľaný konečný cieľ, teda bola postavená budova, ktorá bude plniť dôležitú úlohu a vytvárať podmienky na realizáciu aktivít slúžiacich na zachovanie identity slovenskej menšiny,* zdôraznil predseda Menšinovej strany Spoločnej komisie.

– *Prvýkrát som investíciu videl ešte ako poslanec Sejmu Poľskej republiky, kedy sme tu prišli spoločne s kolegami, aby sme sa oboznámili s postupom stavebných prác,*“ pripomenul R. Galla. – *Neskrývam, že ma už vtedy stavba príjemne prekvapila. Je to dobre zorganizovaná investícia, ktorú by bolo potrebné čo najskôr dokončiť, aby tento objekt mohol začať žiť. Som presvedčený, že ako Menšinová strana Spoločnej komisie by sme mali v tejto otázke postupovať koordinovane, iniciovať dialóg s príslušnými predstaviteľmi a vyvinúť spoločné úsilie s cieľom dosiahnuť prijatie konkrétnych opatrení, ktoré povedú k čo najrýchlejšiemu dokončeniu stavby a jej uvedeniu do plnohodnotnej prevádzky,* dodal poradca predsedu Snemu.

Obhliadka Domu slovenskej kultúry v Jablonke na Orave sa stretla s pozitívnym ohlasom členov Spoločnej komisie

V Podvlku

Program výjazdového zasadnutia uzavrela návšteva Slovenského domu v Podvlku na Orave, kde jeho vedúca a predsedníčka OV SSP na Orave Božena Bryjová oboznámila prítomných s jeho činnosťou.

Program výjazdového zasadnutia uzavrela návšteva Slovenského domu v Podvlku

– *Chcel by som pogratulovať k aktivitám, ktoré v súčasnosti Spolok Slovákov realizuje. Na základe toho, čo som mal možnosť vidieť, môžem konštatovať, že táto činnosť je na veľmi dobrej úrovni. Oceňujem medzigeneračné zapojenie i skutočnosť, že jednotlivé oblasti a zámery obsiahnuté v projektoch sa pretavujú do konkrétnych aktivít a sú dôsledne napĺňané,* vyjadril sa v rozhovore pre náš časopis R. Galla a zaželal Slovákom v Poľsku – *veľa vytrvalosti, ďalšie nové nápady a, samozrejme, aj o niečo viac finančných prostriedkov, aby sa dali zrealizovať.*

– *Chcel by som slovenskej komunite vyjadriť uznanie a zablahoželať jej k vytrvalosti a oddanosti, s akou sa venuje zachovávaniu slovenskej identity a kultúry*, uviedol na záver G. Kuprianowicz. Celý rozhovor so spolupredsedom Menšinovej strany Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín si môžete prečítať na našej internetovej stránke https://www.zivot.pl/kazdy-ma-pravo-byt-sam-sebou/. ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Prepojenie fantázie s tradíciou v Kacvíne

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Daniela Radecka

Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Kacvíne ponúkajú deťom príležitosť nielen naučiť sa niečo nové, ale aj načerpať z múdrosti a skúseností starších generácií. Každé stretnutie je starostlivo pripravené s ohľadom na vek, záujmy a potreby účastníkov. Jednotlivé témy spájajú tvorivosť, zábavu a praktické zručnosti, vďaka čomu si deti odnášajú nielen nové poznatky, ale aj pekné spoločné zážitky.

V poslednom období sa tvorivé stretnutia niesli predovšetkým v znamení kulinárskych aktivít. Účastníci mali možnosť nahliadnuť do sveta cukrárskeho remesla a spoločnými silami pripraviť chutné malé koláčiky. Počas ďalšieho stretnutia sa s nadšením pustili do prípravy pizze, ktorá patrí medzi obľúbené jedlá detí. Každý si vytvoril vlastnú pizzu a vybral si obľúbené suroviny podľa svojej chuti. Najväčšie očakávanie však prinieslo samotné pečenie. Deti netrpezlivo sledovali, kedy sa ich výtvory upečú a budú pripravené na ochutnávku. Vôňa čerstvo upečenej pizze napokon zaplnila miestnosť a každý si mohol vychutnať občerstvenie, ktoré si vlastnými rukami pripravil. Zaujímavé kulinárske dielne mali aj spolu s krajankou Margitou Radeckou, ktorá sa ako skúsená gazdinka s nimi podelila o svoje skúsenosti s varením tradičných jedál v kacvínskych domácnostiach. Účastníci sa dozvedeli mnohé informácie o tom ako gazdinky šikovne, šetrne a chutne varili v minulosti. Deti boli prekvapené niekedy tým, že neboli veľkoobchody, nákupné centrá a ľudia nechodili na nákupy tak často. Spoločne pripravili chutné tradičné jedlo zemiakové halušky, ktoré sa podávali so škvarkami alebo s mliekom. Účastníci dielní boli prekvapení ako im jedlo chutilo, pričom niektorí na začiatku boli dosť skeptickí aké to bude. Ukázalo sa, že každá gazdinka aj v minulosti musela byť výborná mendžerka vo svojej domácnosti a od jej predvídavosti a múdrosti záležal aj jedálny lístok, či bol pestrý a chutný, či jednoduchý a monotónny. Deti uznali, že šikovnosť gazdinky je potrebná v každej dobe nezávisle či je súčasná či dávnejšia.

Inokedy sa tvorivé dielne premenili na malé laboratórium plné farieb a vôní. Deti sa pustili do výroby pestrofarebných a rozmanitých mydiel, pričom dostali všetky potrebné suroviny a pomôcky, aby sa mohli na chvíľu zahrať na malých chemikov. Pod vedením Daniely Radeckej a podľa jej pokynov sa s nadšením pustili do práce. Najväčšiu pozornosť venovali výberu farieb, vôní, tvarov a veľkostí. Každé mydielko tak je originálnym dielkom, ktoré odrážalo detskú fantáziu a osobitosť svojho tvorcu. Pekne vyrobené mydielka potom deti starostlivo balili a budú mať ako darčeky pre svojich blizkych.

Tvorivé dielne v Kacvíne sú krásnym príkladom toho, ako možno prostredníctvom spoločných aktivít rozvíjať detskú predstavivosť, šikovnosť a samostatnosť. Zároveň vytvárajú priestor na stretávanie generácií, odovzdávanie skúseností a budovanie priateľstiev. Najväčšou odmenou pre organizátorov je pritom detská radosť, úsmevy a chuť opäť sa stretnúť pri ďalšej spoločnej aktivite. Realizácia aktivít bola možná vďaka finančnej podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. ■

eprasa.pl f1a

Žijeme jeden pre druhého

autor | Grażyna Falatová
foto | archív Michalakovcov

Slávnostné jubileum 38 rokov manželstva predstavuje už takmer štyri desaťročia spoločnej cesty. Je to krásne výročie, ktoré svedčí o tom, že láska nie je len cit, ale aj každodenné rozhodnutie, vzájomná úcta a starostlivosť o druhého človeka. Takéto dlhoročné – v dnešnej dobe už vzácne – jubileum symbolizuje trvácnosť vzťahu, zrelosť lásky a schopnosť prežiť spolu v dobrom aj v zlom.

Predseda miestnej skupiny Spolku Slovákov v Poľsku (SSP) vo Veľkej Lipnici, krajan Eugen Michalak, oslávil 17. septembra spolu so svojou manželkou Alžbetou 38. výročie svadby. Začiatky ich známosti siahajú do osemdesiatych rokov. Obaja pochádzajú z Veľkej Lipnice a už dávnejšie sa poznali z videnia. Bližšie sa však spoznali až v roku 1987 na silvestrovskej oslave. Krátko nato, 17. septembra 1988, spečatili svoju lásku pred oltárom.

Rodina ako najväčšie naplnenie

Rok po svadbe sa im narodil syn Marcin, v roku 1992 prišla na svet prvá dcéra a v roku 1996 druhá. Obdobie, keď sa im narodili deti, bolo pre nich mimoriadne šťastné. Starostlivosť o ne im prinášala veľa radosti, hoci si zároveň vyžadovala obrovské úsilie a obetu. Alžbeta spomína, že to pre ňu to bol čas hlbokého vnútorného naplnenia. S výchovou detí im obetavo pomáhali obe staré mamy – Eugenova mama Joanna aj Alžbetina mama Mária. Manželia si ich pomoc a podporu dodnes nesmierne vážia. Za najvzrušujúcejšie chvíle svojho života Alžbeta považuje narodenie zdravých detí, no s dojatím spomína aj na ich krstiny, prvé sväté prijímanie a birmovku. Veľkým zážitkom boli pre oboch rodičov svadby detí. Dnes sa už tešia z vnúčat – najskôr sa narodila vnučka Alexandra a po nej prvý vnuk.

Ťažké roky odlúčenia kvôli práci

Náročným obdobím v ich manželstve bol čas, keď Eugen odchádzal za prácou do zahraničia – najprv do Anglicka, neskôr do Nórska a Rakúska. Vtedy bolo ťažké nájsť si prácu v mieste bydliska a odchod za hranice bol jediným riešením, ako rodinu zabezpečiť. Pre Alžbetu to znamenalo zvládnuť prácu na hospodárstve aj výchovu detí celkom sama. Odlúčenie však ťažko znášal aj Eugen. Dodnes si živo pamätá, ako za ním malá dcéra Viola vybiehala pred dom a prosila ho, aby neodchádzal. Neraz za ním bežala až na zastávku a aby ju upokojil a poslal domov, musel jej sľúbiť nové šaty. S úsmevom spomína, že zakaždým jej musel priniesť šaty s kvetinkami, podobné tým oravským – nie hocijaké, hoci vtedy nebolo v obchodoch tak všetko dostupné ako dnes. Obom dcéram, Viole aj Ani, otec veľmi chýbal, no o to väčšia bola radosť, keď sa vrátil domov.

Alžbeta vďačne spomína, že vďaka manželovej usilovnosti im nikdy nič nechýbalo. Eugen zas dodáva, že práca v zahraničí mu umožnila nakúpiť techniku potrebnú na hospodárenie a zrenovovať rodinný dom. Splnil sa mu tak najväčší životný sen – dokázať vlastnými rukami uživiť a zabezpečiť svoju rodinu.

Od mestských snov k láske k vidieku

Zaujímavosťou je, že Alžbeta ako najmladšia z trinástich súrodencov v detstve vôbec netúžila po živote na vidieku. Často navštevovala svojich bratov a sestry v mestách ako Bielsko-Biała, Skoczów, Sucha Beskidzka či Andrychów, a mestský život ju veľmi lákal. Až stretnutie s Eugenom úplne zmenilo jej predstavy a vďaka nemu objavila skutočné čaro a krásu života na dedine. V istom období mali manželia dokonca príležitosť natrvalo vycestovať do Spojených štátov amerických, keďže Eugenov starý otec sa tam narodil a mali nárok na víza. Všetko už bolo takmer vybavené a bývať mali u Alžbetinho brata, ktorý v USA žil. Nakoniec však zostali doma kvôli deťom, ktoré nechceli opustiť starých rodičov. S odstupom času to Alžbeta hodnotí ako správne rozhodnutie, keďže si veľmi cení tradičnú výchovu doma.

Zlaté ruky a úcta v každodennom živote

Alžbeta svojho manžela dodnes obdivuje za jeho mimoriadnu zručnosť. Či ide o bežné opravy v dome alebo o zložitú poľnohospodársku techniku, Eugen si poradí so všetkým. Nikdy nezabudne na moment, keď raz prechádzala popred dom a na dvore videla len kopu rozobratých súčiastok z traktora. O nejaký čas tam už stál kompletne zmontovaný a čerstvo nalakovaný stroj, ktorý vyzeral ako nový. Opravy sú pre Eugena najväčším koníčkom.

Okrem vzájomného obdivu ich však spája predovšetkým hlboký cit. Obaja hovoria, že žijú jeden pre druhého v zdraví aj v chorobe. Ich láska sa rokmi prehĺbila a stojí na trpezlivosti a schopnosti robiť kompromisy. Pri vzájomnom oslovovaní vždy volia slová plné láskavosti, nehy a úcty – práve v týchto každodenných prejavoch vidia základ pocitu bezpečia a vzájomnej oddanosti.

V ich domácnosti má už dlhé roky svoje pevné miesto aj krajanský časopis Život. Predplácali a doručovali ho už Eugenovi rodičia a on v tejto rodinnej tradícii s hrdosťou pokračuje dodnes.

Manželom Alžbete a Eugenovi prajeme pevné zdravie, veľa radosti v kruhu milujúcej rodiny a ešte mnoho krásnych spoločných výročí. ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Tvorivé dielne ľudového umenia v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan

V novembri ožilo Centrum slovenskej kultúry (CSK) v Novej Belej sériou tvorivých dielní ľudového umenia, ktoré priblížili najmladšej generácii tradičné remeselné dedičstvo predkov. Tento raz si mohli účastníci vyskúšať dve vzácne ľudové techniky – tradičnú výšivku na miestnom kroji a maľbu na sklo.

Príprava na tieto dielne sa začala už oveľa skôr, keďže bolo potrebné zadovážiť všetky materiály – farby, látky, papier, sklo, farebné nite – a zabezpečiť lektorky, ktoré účastníkom odhalili čaro ľudového umenia a ukázali im základy svojho remesla. Dielní sa zúčastnili deti pravidelne navštevujúce knižnicu CSK, ako aj ďalší záujemcovia s chuťou naučiť sa niečo nové.

Keďže si obe techniky vyžadujú trpezlivosť, precíznosť a čas, pri vyšívaní aj pri maľovaní na sklo sa uskutočnilo hneď niekoľko nadväzujúcich stretnutí. Mladí tvorcovia tak mali dostatok priestoru zoznámiť sa so špecifickými krojovými vzormi a farebnosťou novobelianskeho odevu, ako aj osvojiť si jemnú techniku maľby na sklo.

Od prvého stehu k spišskému vzoru

Do tajov výšivky ich uviedla krajanka Beata, ktorá im vysvetlila základné kroky potrebné na začatie práce. Najskôr si každý prevzal látku, označil si ju svojím menom a následne sa na ňu predkreslili motívy, ktoré mali vyšívať. Lektorka im ukázala, ako navliecť niť do ihly a ako s ňou bezpečne narábať. Až potom prišiel moment, keď deti prvýkrát zapichli ihlu do látky a začali vyšívať vzor typický pre mužskú vestu miestneho spišského kroja. Pre

eprasa.pl f1aa46b5b

výšivku na veste sú charakteristické nite žltej a červenej farby. Motívy sú kvetinové. Každý účastník sa sústredil a usiloval sa, aby sa mu predvedený steh vydaril. Lektorka pozorne sledovala ich prácu a pomáhala tým, ktorí ju o to požiadali. Postupne účastníci získali potrebnú zručnosť, stehy na látke pribúdali čoraz rýchlejšie a konečný výsledok vyčaril na detských tvárach úsmev a radosť z pekne vyšitých vzorov. Ako povedali, naučili sa nielen narábať s ihlou a niťou, ale zaučili sa do základných stehov používaných pri výšivke, poslúži im to aj v budúcich podobných prácach. Zistili tiež, že práca ľudového umelca je náročná na čas a vyžaduje si veľa trpezlivosti.

Čaro ľudových a vianočných motívov na skle

Po ukončení vyšívania prišla na rad maľba na sklo. Základné informácie a pokyny im opäť poskytla lektorka Anna. Deti mali pripravené potrebné pomôcky a pracovné prostredie. Mohli si vybrať z predlôh, ktoré sa im zapáčili, a podľa nich si najprv predkreslili motívy na papier. Práca im išla od ruky a obrázky sa postupne dotvárali. Až potom mohli siahnuť po štetcoch a pustiť sa do samotnej maľby na sklo.

Tematicky volili najmä ľudové, ale aj vianočné motívy, napríklad so svätým Mikulášom. Táto činnosť si od účastníkov vyžadovala presnosť, trpezlivosť a precíznosť, pričom medzi deťmi vládla sústredená pracovná atmosféra. Výsledkom ich usilovnej práce sú originálne, vlastnoručne zhotovené diela, ktoré si verejnosť bude môcť prezrieť na decembrovej záverečnej výstave v Centre slovenskej kultúry, kde budú sprístupnené verejnosti.

Podpora a pohľad do budúcnosti

Tvorivé dielne sa uskutočnili vďaka spolupráci riaditeľa CSK J. Majerčaka a vedúcej knižnice CSK P. Zarębczanovej, ktorí ich organizačne zabezpečili. Dôležitou súčasťou bola aj finančná podpora získaná v rámci projektu z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, o čom boli informovaní aj samotní účastníci workshopov. V prestávkach sa deti mohli občerstviť a načerpať sily do ďalšej práce.

Všetky stretnutia sa niesli v príjemnej a podnetnej atmosfére. Ukázali, že knižnica Centra je nielen miestom živých stretnutí pre deti, ale aj priestorom na rozvíjanie kreativity a vzťahu k slovenskému ľudovému umeniu. Tvorivé dielne potvrdili, že detské ruky dokážu oživiť výšivku a maľbu na sklo a týmto možno v Novej Belej vyrastá generácia detí s úprimným záujmom o tradičné remeslá – a možno z nich v budúcnosti vyrastú aj noví pokračovatelia v umení výšivky či maľby na sklo. ■

eprasa.pl f1a246b5bc

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

BLAHOSLAVENSTVÁ

1.11.2026 – slávnosť všetkých svätých
Biblické súradnice: Zjv 7,2-4. 9-14; Ž 24; 1 Jn 3,1-3; Mt 5,1-12

Uvedenie do evanjelia sviatku: Tri poznámky. **Prvá**. Rimania boli značne tolerantní voči bohom iných národov. Tí, ktorí neznášali „konkurenciu" boli rímski cisári. Tí sami seba považovali za boha a od iných chceli, aby im prejavovali „božský kult", čo kresťania, samozrejme nemohli. Preto ich prenasledovali paradoxne ako „ateistov" a posielali na smrť. **Druhá poznámka**. Slávnosť všetkých svätých vznikla v roku 610, keď pápež Bonifác IV. zasvätil rímsky Panteón (pohanský chrám všetkých božstiev) „Márii a všetkým mučeníkom". **Tretia poznámka**. Veľmi sa mi páči „článok viery" o spoločenstve svätých. Modlíme sa ho v modlitbe „Verím v Boha". V nebi sú naši priatelia. Od samého vzniku sa veriaci modlili k týmto svedkom viery, mučeníkom a priateľom a prosili ich o príhovor u Pána Boha. Napríklad slovami „in mente habete" (slov. držte nás vo svojej mysli) alebo „subvenite" (slov. ponáhľajte sa nám na pomoc). Pripomína mi to slová sv. Ambróza, ktorý povedal: „Pane, neoddeľuj nás vo večnosti od tých, ktorých sme na tejto zemi milovali".

PODOBENSTVO O DESIATICH PANNÁCH

8.11.2026 – 32. nedeľa v cezročnom období
Biblické súradnice: Múd 6,12-16; Ž 63; 1 Sol 4,13-18; Mt 25,1-13

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Dve poznámky. **Prvá.** Na hriechu je vždy niečo – ospravedlňujem sa za výraz – hlúpe, nerozumné. Vyplýva to z podobenstva dnešného evanjelia: päť si vzalo olej do lámp a ďalších päť si olej nevzalo. Potom načo si brali so sebou lampy, keď si nevzali olej. Mali lampy, ktoré nemohli použiť. To je veľmi nerozumné. A potom namiesto aby si to priznali, hľadali riešenie na sám koniec a to sa im stalo osudným. Priznajme si to, nerobme tú istú chybu aj my. **Druhá**. Treba sa vyhnúť dvom extrémom. Prvým je, že popierame, že ešte žijeme na zemi, že odmietame všetko pozemské. Nie, sme a žijeme na tejto zemi, ale žijeme pre nebo. Druhý extrém spočíva v tom, že absolutizujeme tento náš pozemský život akoby sme tu mali byť naveky. Problém nie je v tom, že by sme boli neinformovaní, ale v tom, že nie sme pripravení.

PODOBENSTVO O TALENTOCH

15.11.2026 – 33. nedeľa v cezročnom období
Biblické súradnice: Prís 31,10-13. 19-20. 30-31; Ž 128; 1 Sol 5,1-6; Mt 25,14-30

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Ponaučenie z podobenstva o talentoch. **Prvé**. Boh nerozdáva svoje talenty každému rovnako. Jeden dostane desať, druhý päť, tretí dva, štvrtý jeden talent. **Druhé.** Máš povinnosť talenty, ktoré si dostal, zveľadiť. Nielen pre svoje dobro, ale „ad maiorem Dei gloriam". **Tretie**. Je zakázané prijatý talent ukrývať. Viem, ten posledný talent ukryl zo strachu, aby nič nepokazil, aby nebol potrestaný. A práve preto bol potrestaný.

PODOBENSTVO O POSLEDNOM SÚDE

22.11.2026 – nedeľa Krista kráľa
Biblické súradnice: Ez 34,11-12. 15-17; Ž 23; 1 Kor 15,20-26. 28; Mt 25,31-46

Uvedenie do evanjelia sviatku: Aby existoval Boh je požiadavkou ľudskej pozemskej spravodlivosti. Mnohí zločinci, ktorí unikajú svetskej spravodlivosti nechcú, aby existoval Boh, ktorého spravodlivosti nikto nemôže uniknúť. A mnohí ľudia sú veľmi veľkí zločinci. Ak by nebolo Boha Sudcu, bolo by to pre mnohých ľudí veľmi pohodlné. V dnešnom evanjeliu sa nám Boh predstavuje ako Sudca, ktorý každého volá na zodpovednosť za jeho pozemský život. Dobrých odmení a zlých potrestá.

ADVENT: KIEŽ BY SI PRELOMIL NEBESIA

29.11.2026 – 1. adventná nedeľa
Biblické súradnice: Iz 63,16-17. 64,2-7; Ž 80; 1 Kor 1,3-9; Mk 13,33-37

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Začíname adventné obdobie liturgického roku „B" a nedeľné úryvky evanjelia v tomto liturgickom roku sú z Markovho evanjelia. Slovo „advent" je prevzaté z latinčiny a označovalo prvú návštevu veľkej osobnosti na určitom mieste. Napríklad mince v Korinte svedčia o „advente Augusta" (myslí sa tým cisára Nera) a zápisy v kalendári zo 4. storočia spomínajú „advent cisára Konštantína". My máme na mysli „advent Ježiša Krista", prvý príchod nášho Pána a Vykupiteľa. Vieme, že Boh vstúpil do ľudských dejín v osobe Ježiša Krista. Vieme, že príde na konci čias ako sudca. Ale On prichádza aj dnes: vo svojom slove (Biblii), vo sviatostiach, najmä v eucharistii a napokon v dejinách, malých (teda mojich) a veľkých (svetových) (Ratzinger). Preto evanjelista volá, aby sme bdeli, očakávali. A prorok Izaiáš volá v modlitbe k Bohu: Kiež by si prelomil nebesia a zostúpil (prvé čítanie). ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Srdce a pilier našej rodiny – babička Helena oslávila krásnych 90 rokov

autor | Sabina Kikla

Presne 15. októbra 1936 sa svet stal krajším – práve vtedy sa narodila žena, ktorá je dodnes srdcom a najsilnejším pilierom našej rodiny. Hoci kalendár hrdo ukazuje okrúhle číslo 90, naša milovaná babička Helena nás stále všetkých nakazí svojou neuveriteľnou energiou. Toto vzácne jubileum oslávila plná síl, elánu a s tým istým nákazlivým úsmevom, ktorý už celé generácie rozjasňuje náš domov.

Detstvo a mladosť na Spiši

Helena Solusová, rod. Madejová, sa narodila 15. októbra 1936 v roľníckej rodine Michala a Márie (rod. Kurčákovej) v Repiskách – Vojtičkovom Potoku, kde vyrastala spolu s tromi sestrami: Máriou, Štefániou a Annou. Od najmladších rokov pomáhala rodičom pri hospodárení, pásla ovce i kravy a starala sa o domáce práce. Navštevovala slovenskú školu – najprv jeden rok v Bryjovom Potoku a neskôr v novozaloženej škole v Grocholovom Potoku. Dodnes rada spomína na svoju pani učiteľku Kudzbelovú, ktorú mali všetci žiaci veľmi radi.

Dievčenské roky jej ubehli v práci na gazdovstve, no po večeroch sa rada stretávala s kamarátkami. – *Voľakedy bývali zábavy len na väčšie sviatky*, spomína s úsmevom. – *Keď sa nejaká blížila, každá z nás sa na ňu veľmi chystala. Okrem toho sme chodievali na hody do susedných, ale aj vzdialenejších obcí*.

Život po boku milovaného manžela

Svojho budúceho manžela Jozefa poznala odmalička, keďže bývali v tej istej obci. Ako mladí ľudia sa do seba zaľúbili a svoju lásku spečatili 16. februára 1954 v jurgovskom kostole. Prežili spolu vyše päťdesiat krásnych rokov naplnených vzájomnou úctou a prácou.

Práca na gazdovstve sa v jej živote striedala ako ročné obdobia – roľník si totiž mohol vydýchnuť, až keď prišla zima. Ani vtedy však ženy nezaháľali, ale priadli a tkali súkno, ktoré buď predávali, alebo z neho šili oblečenie pre celú rodinu. Po dlhých desaťročiach poctivej práce odovzdala babička Helena gazdovstvo synom a odišla na zaslúžený dôchodok.

Verná krajanskému slovu

Aj na dôchodku zostala aktívna. Dodnes je vernou čitateľkou časopisu Život a živo sa zaujíma o krajanské dianie. Ako sama spomína, v roku 1947 sa začalo organizovať krajanské hnutie, pri zrode ktorého stáli viacerí miestni krajania. Najskôr vznikla miestna skupina v Bryjovom Potoku a neskôr aj v Grocholovom Potoku. Babička Helena je členkou Spolku a čitateľkou Života takmer od jeho samého začiatku.

Najväčšie bohatstvo – rodina

Za deväť desaťročí vybudovala úžasnú rodinnú históriu. Vychovala dvoch hrdých synov, ktorí jej vždy boli pevnou oporou. Časom sa dožila štyroch vnúčat – troch úžasných vnučiek a jedného milovaného vnuka, ktorí do jej dní vnášajú veľa radosti. Skutočnou korunou jej krásneho veku je však najmladšia generácia. Osud ju obdaril ideálnou rovnováhou v podobe ôsmich pravnúčat: štyroch šikovných pravnukov a štyroch nádherných pravnučiek. Svoje významné životné jubileum 90 rokov života oslávila v kruhu celej rodiny.

Keď sa dnes pozeráme na babičku Helenu, vidíme ženu, ktorá dokazuje, že vek je naozaj len číslo. Jej skutočným receptom na dlhovekosť je bezhraničná láska k rodine, skromnosť a životná vyrovnanosť.

Milá babička, si náš najväčší poklad! Posielame Ti krásny pozdrav od celej rodiny a ďakujeme Ti, že si medzi nami. Prajeme Ti čo najviac spoločných rodinných chvíľ, pevného zdravia, Božieho požehnania a ten istý láskavý úsmev na tvári ako doposiaľ. ■

„Národ, ktorý nepozná svoju minulosť, nemá budúcnosť.“

Šára Buganová – prvá dáma slovenskej literárnej moderny

autor | PhDr. Milica Majeriková-Molitoris, PhD.

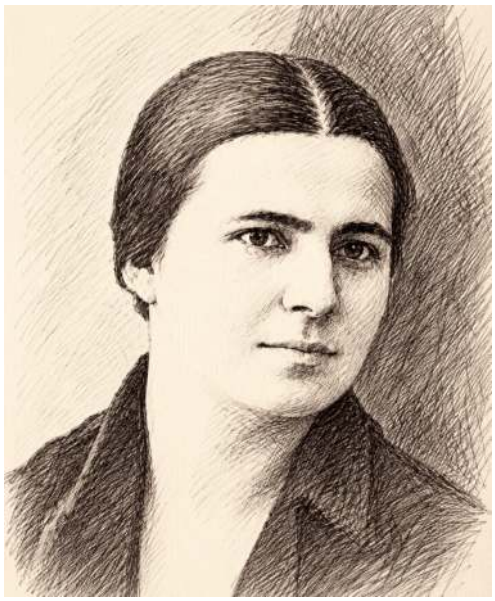

„Dosiaľ nikdy som neprestala veriť, že žijú ešte silní a spravodliví ľudia a veľká a opravdivá láska, pre ktoré hodno trpieť a hodno žiť, tak ako sú veľké myšlienky, lebo veľká myšlienka je z veľkej lásky, ktorá pohýbe svetom a napraví ho.“

Pred sto dvadsiatimi rokmi sa v Dolnej Lipnici na hornej Orave začal životný príbeh slovenskej poetky, prekladateľky, publicistky, výtvarníčky a organizátorky kultúrneho života Šarloty Buganovej. Hornooravská rodáčka patrila k jedinečným zjavom v slovenskej literatúre prvej polovice 20. storočia a priekopníčkam objavovania nových výrazových možností básní v próze v slovenskom jazyku.

Narodila sa 4. novembra 1906 v Dolnej Lipnici (dnes Lipnica Wielka)[1] ako jedno zo šiestich detí v rodine notára Jána Františka Bugana (1878 – 1958) a Antónie Júlie Králičkovej (1885 – 1960). Jej rodinné korene, podľa jej vlastných slov, siahali k významným osobnostiam slovenských dejín. Po ženskej línii mala byť rodina spriaznená s kodifikátorom prvého spisovného slovenského jazyka Antonom Bernolákom, po mužskej línii zasa s rodinou Radlinských, ktorá bola spojená s Dolnou Lipnicou už od polovice 19. storočia prostredníctvom prívrženca štúrovskej slovenčiny a šíriteľa slovenskej tlače, kňaza Štefana Radlinského.[2]

Helena či Šarlota?

Zaujímavosťou je, že pokrstená bola v miestnom rímskokatolíckom kostole sv. Lukáša Evanjelistu, deväť dní po narodení, ako Helena. Kedy a prečo začala používať meno Šarlota sa môžeme len domnievať. Možno to súviselo s jej pobytom vo Francúzsku alebo jednoducho nové meno malo byť výrazom jej slobody a nezávislosti, keďže sa jeho význam tradične vykladá ako „slobodná žena“. V každom prípade do slovenskej literatúry vstúpila pod týmto menom a plne v súlade s jeho výkladom.

V matrike má Šára Buganová zapísané meno Helena

Z vesny života

Keďže jej otec bol štátnym úradníkom často sa sťahovali a ľudovú školu absolvovala už v Námestove. Práve na toto oravské mesto sa viažu jej literárne začiatky, keď ešte ako len deväťročná žiačka napísala, nacvičila a uviedla spevohru s ľudovými piesňami pod názvom *Meniny starej mamy*. Ako neskôr napísala v publikovaných spomienkach *Z vesny života* v roku 1930: *„Z prirodzeného, silného a zdravého pudu premôcť bolesť už či duševnú, či telesnú ako slabosť, aby život nebol len púhe umieranie, ale silný, uvedomelý, opravdivý, kladný a tvorivý život, buď žiť, lebo umrieť, vznikla vo mne veľká vôľa a túžba po tvorivej činnosti, po práci sústredenej, ktorá by ma úplne zaujala, až do sebazabudnutia, do zabudnutia svojej bolesti, veľká túžba po opravdivom vyslobodení zo zajatia smútku. A tak sa stalo, že nevdojak a jednak v silnej extáze začala som kĺsť na papier, čím som žila a trpela.“*

V znamení poznania a tvorivej všestrannosti

Po absolvovaní dievčenskej meštianskej školy v Ružomberku a Trstenej i štátneho dievčenského reformného gym-

[1] Niektorí slovenskí autori zvyknú udávať ako miesto jej narodenia susednú obec Hornú/Vyšnú Lipnicu (dnes Lipnica Mała), čo však podľa matriky nie je relevantný údaj. Podľa matriky sa narodila v Dolnej Lipnici v dome číslo 264.

[2] V Dolnej Lipnici pôsobil ako kňaz vyše štyridsať rokov, od novembra 1847 až do svojej smrti 26. októbra 1889. Práve na dolnolipnickej fare napísal svoje známe dielo *Pastorálna teológia podľa princípov rímskokatolíckej Cirkvi*, ktorého latinská verzia *Theologia pastoralis iuxta principia Ecclesiae romano-catholicae* sa používala ako učebnica v celej Európe. Na základe tohto diela udelili Štefanovi Radlinskému členstvo v prestížnej *Societas de Arcadia* v Ríme a ako „rímsky arkas“ sa uchádzal o profesúru na bohosloveckom učilišti v Pešti, čo sa mu však kvôli jeho proslovenskej činnosti nepodarilo. Pochovaný je na cintoríne pri miestnom kostole sv. Lukáša Evanjelistu. Vedľa neho v hrobe s pekným slovenským nápisom bola pochovaná aj jeho matka, ktorej hrob bol však pred niekoľkými rokmi zlikvidovaný.

eprasa.pl f1aa46b5bf

názia v Košiciach, začala pracovať na miestnom poštovom úrade. Táto práca však nevytvárala dostatočný priestor pre jej túžbu po poznaní a umelecký rozlet, a tak sa rozhodla pre ďalšie štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, pričom absolvovala aj inšpiratívny študijný pobyt na Sorbone v Paríži. Na univerzitách sa angažovala vo vysokoškolskom spolku slovenských katolíckych akademikov Moyses i v spolku poslucháčov filozofie Univerzity Komenského Ľudovít Štúr.

Už počas štúdií sa prejavil jej široký intelektuálny a umelecký záber. Ako predstaviteľka literárnej moderny sa zaradila medzi prvé ženy, ktoré objavovali nové výrazové možnosti básne v próze. Jej tvorivý svet však siahal oveľa ďalej než k vlastnej literárnej tvorbe. Slovenskému čitateľovi približovala diela významných svetových autorov, medzi nimi Charlesa Baudelaira, Oscara Wilda, či Olive Schreinerovej. Okrem prekladov a vlastných literárnych próz i básní začala uverejňovať tiež literárne a hudobné recenzie, komentáre, či články k rôznym aktuálnym témam. Venovala sa i postaveniu žien v spoločnosti a ich právam. Jej príspevky vychádzali od prvej polovice dvadsiatych až do začiatku štyridsiatych rokov 20. storočia vo viacerých slovenských periodikách, medzi inými vo *Vatre*, *Rozvoji*, *Živene*, *Slovenskom národe*, *Slovenských pohľadoch*, *Eláne*, *Slovenskom denníku*, *Slovenskom diele*, *Slovenskej krajine*, *Robotníckych novinách*, či *Slovákovi*. Nechýbala ani v *Antológii mladej slovenskej poézie*, ktorú zostavil Rudolf Dilong. Básne pritom nielen písala, ale aj prednášala, a to v rámci rôznych národných, cirkevných či kultúrnych slávností.

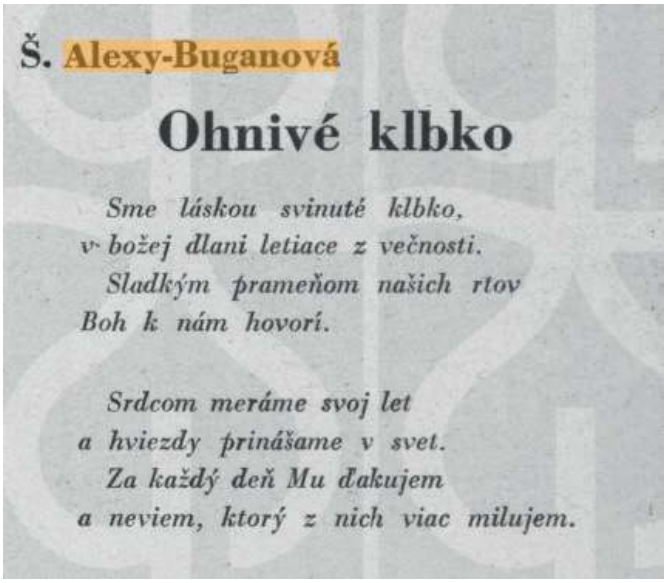

Š. Alexy-Buganová

Ohnivé klbko

Sme láskou svinuté klbko,
v božej dlani letiace z večnosti.
Sladkým prameňom našich rtov
Boh k nám hovorí.

Srdcom meráme svoj let
a hviezdy prinášame v svet.
Za každý deň Mu ďakujem
a neviem, ktorý z nich viac milujem.

Báseň Šáry Buganovej uverejnená v Eláne (1934)

V centre literárnej mystifikácie

O jej nevšednom talente svedčí aj fakt, že už na samom začiatku svojho literárneho pôsobenia sa ocitla v centre nezvyčajnej literárnej mystifikácie. V decembri 1925 sa vo vydavateľstve Vatra objavila básnická zbierka *Básne v próze* s fotografiou Šáry Buganovej a podpisom Julia Divínska. Bolo však verejným tajomstvom, že za týmto pseudonymom sa skrýva osoba slovenského básnika, prekladateľa a diplomata Augustína Načina-Borina, ináč občianskym menom Jána Černeka. Netrvalo dlho a o autorstve diela sa rozpútala búrlivá diskusia, po ktorej sa mladá poetka od zbierky verejne dištancovala: „*Podľa toho, ako sa vyvinula otázka Julie Divínskej mohlo by sa súdiť teraz, že som ňou ja. Týmto vyhlasujem, že nie som autorkou patričnej knihy*,“ uviedol jej vysvetlenie *Slovák*.

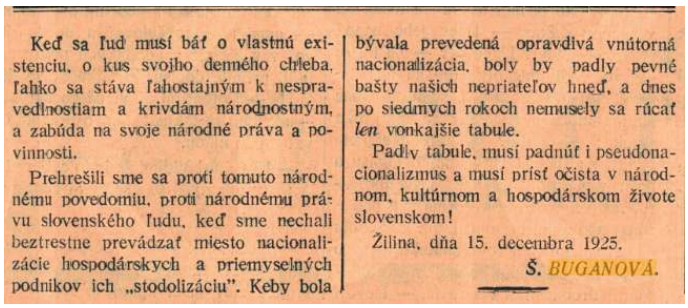

Keď sa ľud musí báť o vlastnú existenciu, o kus svojho denného chleba, ľahko sa stáva ľahostajným k nespravedlnostiam a krivdám národnostným, a zabúda na svoje národné práva a povinnosti.

Prehrešili sme sa proti tomuto národnému povedomiu, proti národnému právu slovenského ľudu, keď sme nechali beztrestne prevádzať miesto nacionalizácie hospodárskych a priemyselných podnikov ich „stodolizáciu“. Keby bola bývala prevedená opravdivá vnútorná nacionalizácia, boly by padly pevné bašty našich nepriateľov hneď, a dnes po siedmych rokoch nemusely sa rúcať *len* vonkajšie tabule.

Padly tabule, musí padnúť i pseudonacionalizmus a musí prísť očista v národnom, kultúrnom a hospodárskom živote slovenskom!

Žilina, dňa 15. decembra 1925.

Š. BUGANOVÁ.

Článok Šáry Buganovej v Slovenskom národe (1925)

Napriek tomu niektorí literárni kritici jej časť tejto zbierky naďalej pripisujú, respektíve považujú autorstvo *Básní* v próze za sporné. Je totiž možné, že Borin uverejnil niektoré básne, ktoré mu Šára Buganová posielala do študentského časopisu *Vatra*, kde pôsobil ako redaktor, a to bez jej vedomia pod pseudonymom. Pre devätnásťročné dievča v kontextoch vtedajšej morálky dvadsiatych rokov 20. storočia mohlo byť zverejnenie takejto senzuálnej, lyrickej poézie pod cudzím menom, a v kombinácii s Borinovými vlastnými textami, spoločensky kompromitujúce. Verejné vyhlásenie tak bolo pre ňu jedinou možnosťou, ako Borinovu literárnu mystifikáciu okamžite zastaviť.

Nové začiatky a aktivity

V decembri 1927 uzavrela dvadsaťjedenročná Šára Buganová v Žiline sobáš so slovenským politikom a advokátom Ľudovítom Labajom (1886 – 1937), poslancom Slovenskej ľudovej strany a známym stúpencom koncepcie autonómie Slovenska. V meste pod Dubňom pôsobila následne ako knihovníčka. Manželstvo však netrvalo dlho a čoskoro po rozvode sa presťahovala k rodine do Nových Zámkov, kde sa o.i. aktívne angažovala v miestnom odbore spolku slovenských žien Živena. Organizovala výstavy,

Manželia Šáry Buganovej Ľudovít Labaj a Janko Alexy

eprasa.pl f1aa46b5bf

Dom manželov Alexyovcov v Piešťanoch

prednášky na rôzne témy či iné kultúrno-spoločenské podujatia. Počas jedného z nich sa zoznámila so slovenským maliarom Jankom Alexym (1894 – 1970) a ich vzťah bol v roku 1933 spečatený sobášom v Piešťanoch, kde sa presťahovala. Tu naďalej pokračovala vo svojej aktívnej činnosti a v roku 1935 bola aklamáciou vyvolená za jednu z čestných predsedníčok Živeny. V Piešťanoch sa zoznámila tiež s kúpeľným lekárom, prozaikom Gejzom Vámošom, s ktorým si vymieňali osobne a neskôr i v listoch názory na slovenskú literatúru.

V ateliéri Kolomana Sokola s manželom Jankom Alexym a Martinom Benkom

Prvý kongres Slovenských spisovateľov

Šára Buganová nechýbala ani na povestnom Prvom kongrese Slovenských spisovateľov v Trenčianskych Tepliciach v júni 1936, pričom je podpísaná aj pod ikonickým spoločným prejavom, v ktorom slovenskí spisovatelia prezentovali, napriek svojej v rôznorodosti *„v tvorčích, ba i myšlienkových oblastiach*,“ svoje spoločné stanovisko k obrane slobody, spravodlivosti, ako aj k postaveniu slovenského národa a jeho kultúry v širšom medzinárodnom kultúrnom a spoločenskom kontexte.

V službách slovenského umenia a kultúrneho dedičstva

V roku 1937 sa spoločne s manželom presťahovali do Bratislavy, kde udržiavali čulé kontakty s ďalšími slovenskými umelcami. V tom čase, na prelome tridsiatych a štyridsiatych rokov, sa jej činnosť rozšírila o prednášky v rozhlase, v ktorých sa venovala najmä umeleckým, kulturologickým i politickým témam, ako aj otázkam postavenia žien v spoločnosti. Zároveň sa angažovala v aktivitách Katolíckej jednoty žien.

V päťdesiatych rokoch 20. storočia sa začala angažovať taktiež vo výtvarných aktivitách svojho manžela. Spoločne navrhli viacero tapisérií a figurálnych kompozícií, ktoré sa dnes nachádzajú v Slovenskej národnej galérii v Bratislave, Liptovskej galérii Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, Oravskej galérii v Dolnom Kubíne, Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici, či Tatranskej galérii v Poprade. Spoločne navrhli tiež monumentálne dielo *Komu sa nelení, tomu sa zelení*, ktoré skrášľuje bratislavský hotel Devín, gobelín *Jánošíkova družina*, umiestnený v roku 1954 do predsiene Slovenského národného divadla pred premiérou opery Jána Cikkera Juro Jánošík, či sériu pastelov slovenských hradov, evidovanú v Liptovskej galérii ako cyklus Slovenské hrady, ktorý zahŕňa napríklad veduty Hrádku, Fiľakova, Oravy a Devína. Diela sú evidované pod menami oboch autorov a signované „*Janko* + Šára *Alexy*“.

Tapiséria Janošík vytvorená manželmi Jankom Alexym a Šárou Buganovou

eprasa.pl f1aa46b5bf

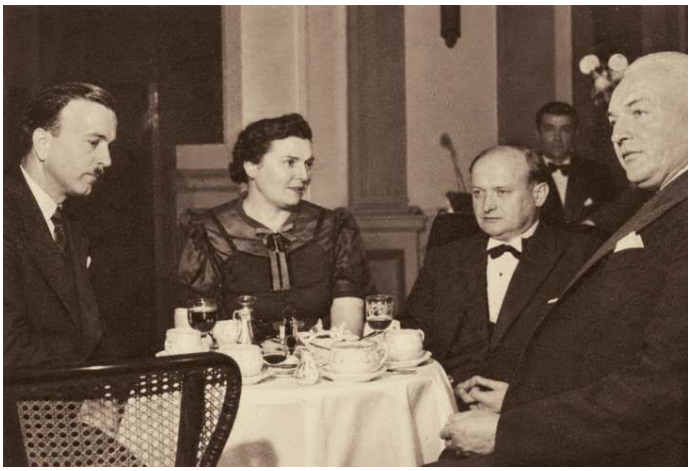

Šára Buganová s manželom Jankom Alexym, ministrom školstva Jozefom Sivákom a akademickým maliarom Štefanom Polkorábom

Ich spoločný záujem sa pritom neobmedzoval len na výtvarné spracovanie, ale nadväzoval na širšie úsilie o zachovanie slovenského kultúrneho dedičstva. Spoločne sa angažovali za rekonštrukciu a záchranu viacerých slovenských pamiatok, napríklad Bratislavského, Trenčianskeho, či Spišského hradu, a zaslúžili sa aj o zozbieranie a publikovanie ľudových piesní zo stredného Slovenska, ktoré vyšli v roku 1952 v publikácii *Zbojnícke piesne*.

Poézia v zásuvkách času

Poézii sa Šára Buganová v tomto období venovala už len sporadicky. Jej neskoršia básnická tvorba nebola počas jej života publikovaná a zachovala sa najmä v Archíve Matice slovenskej Martine, kam bola v 70. rokoch zaradená v rámci akvizičnej činnosti. Z dochovaných básní možno sledovať jej osobnú reflexiu straty blízkych osôb, predovšetkým matky v roku 1960, ktorá predstavovala pre ňu celoživotnú oporu, ako aj manžela Janka Alexyho, ktorý zomrel v roku 1970. Šára ho prežila o necelých osem rokov. Zomrela 1. júna 1978 v Bratislave. Pochovaná je v spoločnom hrobe na cintoríne v Slávičom údolí.

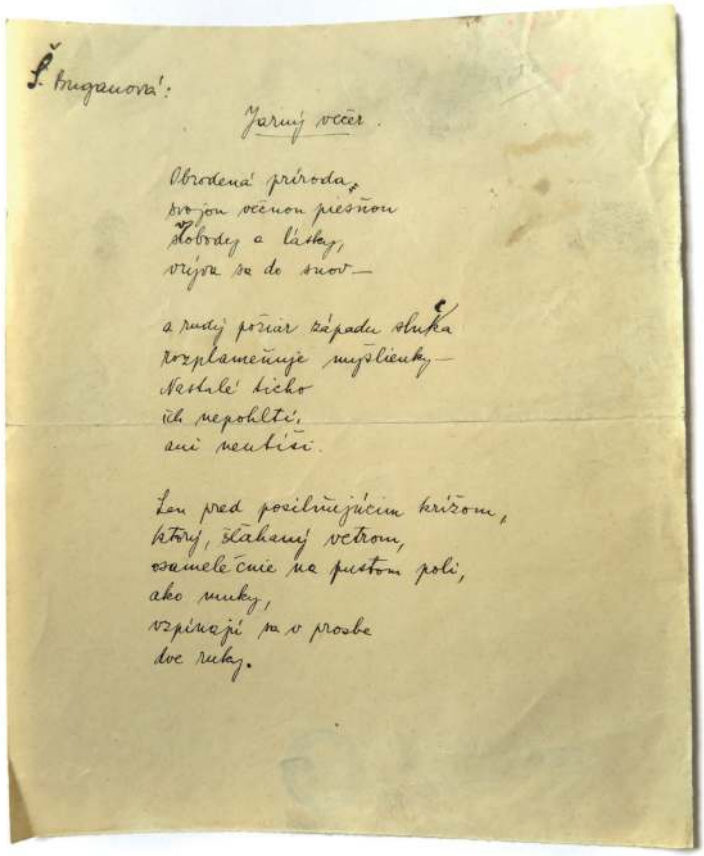

Š. Buganová:

Jarný večer.

Obrodená príroda,
svojou večnou piesňou
slobody a lásky,
vrýva sa do snov —

a rudý požiar západu slnka
rozplameňuje myšlienky —
Nastalé ticho
ich nepohltí,
ani neutíši.

Len pred posilňujúcim krížom,
ktorý, šľahaný vetrom,
osamelečnie na pustom poli,
ako muky,
vzpínají sa v prosbe
dve ruky.

Rukopis básne uložený v Archíve Matice slovenskej Martine, f. Príspevky do Slovenských pohľadov, sign. S6G-47-5/6

Smutná nádhera

Napriek tomu, že sa Šára Buganová venovala literárnej tvorbe počas značnej časti svojho života, samostatná básnická zbierka jej doteraz nevyšla. Túto medzeru zaplnil až pri príležitosti 120. výročia jej narodenia Spolok Slovákov v Poľsku vydaním výberu jej básnickej tvorby pod názvom *Smutná nádhera*, ktorá nie je iba pripomenutím nedožitého životného jubilea, ale aj návratom svojbytnej literárnej osobnosti do kultúrneho povedomia, kam svojou tvorbou nepochybne patrí.

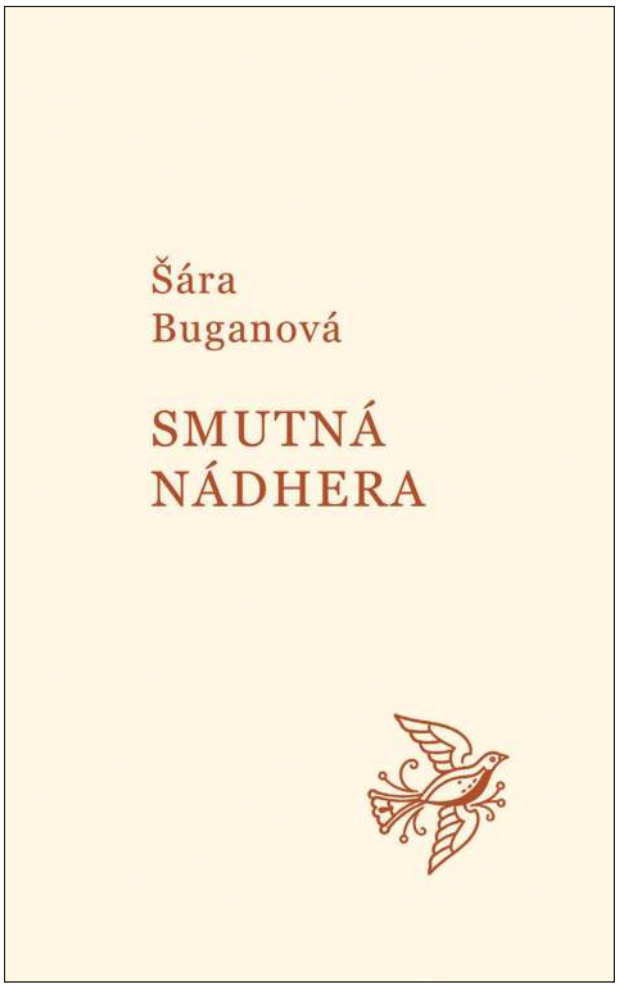

Prvá básnická zbierka Šáry Buganovej Smutná nádhera

Ak chcete vstúpiť do osobitého transcendentného básnického sveta Šáry Buganovej a spoznať jej básne v próze, prvú a jedinú samostatnú zbierku jej poézie si môžete objednať na stránke Spolku Slovákov v Poľsku https://tsp.org.pl/produkt/buganova-sara-smutna-nadhera/ ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Tvorivé dielne sviatočných ozdob v Podvlku

V Slovenskom dome v Podvlku prebiehali v novembri tvorivé dielne spojené s prípravou sviatočnej výzdoby. Účastníci dielní sa najskôr učili ako vyhotoviť veľké hviezdy z papiera a keď sa už zaučili, tak ich začali vyrábať z ozdobného papiera. K tomu si vyrábali rozličné iné vianočné ozdoby ako Mikulášov, snehové vločky a pod. Pripravenou výzdobou budú deti skrášľovať priestory Slovenského domu. Účastníci dielní sa pritom učili aj slovenské ľudové piesne. V rámci rozptýlenia si deti zahrali spoločenské a pohybové hry. (aj, foto: bb)

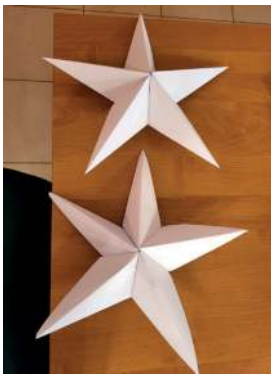

Obohatená spevom a hrou slovenská svätá omša v Jablonke

Tradične už každú nedeľu poobede o 16.00 hod. sa v jablonskom chráme koná slovenská svätá omša. Dňa 18. októbra svätá omša bola výnimočná, lebo bola skrášlená spevom a hrou na gitare. Podporilo to hlbšie prežívanie bohoslužby zúčastnených osôb. Hudba tvorí jedinečnú atmosféru a preto vždy našich veriacich podporujú hudobné telesá a spevokoly zo Slovenska, za čo im patrí vďaka. Vtedy naša modlitba sa poznáša nielen k Bohu, ale ju počuť aj na okolí. (gf, foto: kj)

Október plný podujatí v Repiskách

V októbri sa v Repiskách uskutočnili dva výnimočné podujatia. Prvým bol rodinný piknik, ktorý bol vyvrcholením činnosti Združenia gazdiniek v Repiskách. Druhým bol charitatívny predaj koláčov na podporu liečby a rehabilitácie Krzysztofa Łętowského, zorganizovaný v spolupráci miestnych združení Združenia gazdiniek a Dobrovoľného hasičského zboru v Repiskách II. Obidve akcie ukázali silu miestnej komunity, jej angažovanosť a solidaritu. (im)

Nácviky FS Hajduky vo Vyšných Lapšoch

V Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch pôsobí folklórny súbor Hajduky, ktorý tam má pravidelné nácviky. Ako uviedla vedúca súboru Dorota Mošová, súbor sa pripravuje na nové vystúpenia a musí mať intenzívnejšie rytmické dielne a nácviky choreografie, a zvlášť aj preto, lebo do súboru prišli noví členovia, ktorí sa musia naučiť viaceré veci z tanečnej a speváckej zložky. Fungovanie klubovne je možné vďaka čiastočnej podpore z Ministerstva vnútra a administratívy PR (MSWiA RP). (dm)

Tradičné mútenie masla v Novej Belej

Dňa 29. septembra Združenie gazdiniek z Novej Belej usporiadalo tvorivé dielne z mútenia masla, ktoré mali veľký úspech medzi deťmi. Akcia sa konala v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Najskôr gazdinky zamiesili na tradičný chlieb a následne ho upiekli. Potom mútili maslo tak ako sa to robilo voľakedy zo smotany a v maselnici (po spišský „kiernicka“). Dnes by ste ju už v domácnostiach

eprasa.pl f1aa46b5bf

sotva našli. Deti sa samé mohli presvedčiť koľko je potrebné vynaložiť úsilia na to, aby maslo bolo hotové. Ruky ich boleli po mútení masla, ale chuť krajca chutného domáceho chleba s maslom a do toho teplé sladké kakao im pomohla zabudnúť na všetky ťažkosti. Hlavnou myšlienkou dielní bolo ukázať mladej generácii ako v minulosti vedeli gazdinky byť sebestačné vo svojich domácnostiach a to čo pripravili pre svoju rodinu bolo chutné. Ako sa ukázalo počas dielní niekedy stačí málo, aby vzniklo niečo pekné. Spomienky deťom ostanú v pamäti nadlho. Na záver dielní detí získali od Združenia gazdiniek pamätné diplomy, maľovanky s témou mútenia masla a sladkosti. (aj, foto: FB KGW Nowa Biała)

30 rokov ZŠ J. Pavla II. v novej budove v Kacvíne

Na Základnej škole Jána Pavla II. v Kacvíne sa v októbri konala oslava 30. výročia fungovania školy v novej budove. V rámci osláv bola ďakovaná bohoslužba, galaprogram, poďakovania a gratulácie pre celú školskú spoločnosť. Kultúrny program pripravili žiaci spolu s učiteľmi a vedením školy. Prítomní si mohli aj na výstave a filmovom dokumente ozrejmiť ako vznikala novostavba a zároveň ako sa nové múry naplnili školským životom, vzdelávacími úlohami, pedagogickým duchom a úspechmi. (dm)

Malí Beľania sa zabavili aj mimo javiska

Vedúca Detského folklórneho súboru Malí Beľania z Novej Belej Kinga Długa pripravila v Centre slovenskej kultúry vďaka sponzorskému daru pre svojich malých členov príjemné stretnutie plné hier, zábavných aktivít, smiechu, dobrej nálady a zážitkov. Aj takéto chvíle totiž

eprasa.pl f1aa46b5bf

patria k folklórnemu životu, pretože súbor nie je len o skúškach, vystúpeniach a udržiavaní tradícií, ale aj o priateľstvách a spoločne prežitých okamihoch. (mm-m, foto FS Spiš)

Zháňanie oviec z paše v Novej Belej

Október sa v Novej Belej niesol o.i. aj v znamení zháňania oviec z paše. Návrat stáda z pasienkov pripomenul

dlhoročné pastierske tradície, ktoré boli neodmysliteľnou súčasťou života na severnom Spiši. Udalosť je pritom nielen symbolickým ukončením pastierskej sezóny, ale aj príležitosťou na zachovávanie miestnych zvykov a tradícií, či príjemné stretnutia a spomienky. (mm-m, foto FS Spiš)

Tretie posedenie s Niedziyckými Zazrakmi

V polovici novembra pripravili Niedziyckie Zazraki v miestnom kultúrnom dome v Nedeci pre svojich fanúšikov už tretie „posiady“. Ako sa na také spoločné posedenie patrí, nechýbali chutné domáce dobroty, punč, dobrá zábava, či tombola, z ktorej si každý odniesol nejakú tú drobnosť. V kultúrnom programe sa predstavil Folklórny súbor Dolina z Krempách a samozrejme hostitelia s vtipnou scénkou *U notára*, ako i s tanečným číslom. Po skončení programu následne účastníci pokračovali v spoločnom

posedení pri hudbe, rozhovoroch a dobrej nálade, pričom nechýbal smiech, zábava ani príležitosť na stretnutie so známymi a priateľmi. (mm-m)

Ocenenie pre Annu Szewczykovú z Kacvína

Dňa 20. novembra si počas slávnostného galavečera v Krakovskej opere prevzali najlepší športovci Malopoľského vojvodstva významné športové vyznamenania – Malopoľské športové ceny (Małopolski Laur Sportu). Medzi ocenenými nechýbala ani športovkyňa nadácie Handicap Zakopané Anna Szewczyková z Kacvína, ktorá pravidelne obsadzuje popredné priečky na domácich i európskych a svetových športových podujatiach. Ocenenie získala za striebornú medailu, ktorú vybojovala v roku 2025 na majstrovstvách Európy v atletike ako členka ženskej štafety na 4 × 400 metrov. Anne srdečne blahoželáme a prajeme veľa ďalších športových úspechov! (mm-m, foto FB Handicap Zakopane)

eprasa.pl f1aa46b5bf

Za krajankou Žofiou Bogačíkovou z Nedece

autor | Milica Majeriková-Molitoris, A. Jendžejčíková

Dňa 30. októbra 2026 zomrela vo veku 94 rokov slovenská krajanská aktivistka, etnografka a divadelníčka Žofia Bogačíková, rodená Krempaská. Rodáčka z Nižných Lápš patrila k zakladateľkám Spolku Čechov a Slovákov v Poľsku, pričom sa významnou mierou zaslúžila o zachovávanie slovenského jazyka, folklóru a ľudových tradícií v časti Spiša, pripojenej k Poľsku.

Žofia Krempaská sa narodila 10. decembra 1931 v Nižných Lapšoch. Po presťahovaní rodiny do Nedece v roku 1938 tam absolvovala základné vzdelanie, pričom jej pedagógom bol o.i. Rudolf Dočolomanský, ktorý v Nedeci položil základy slovenského divadelníctva. Už od útleho detstva sa objavil u nej herecký a rečnícky talent, ktorý využívala neskôr v škole na rôznych školských podujatiach. Zapájala sa aktívne do školského diania, a jej snom bolo stať sa učiteľkou. Všetko bolo na dobrej ceste, už aj začala štúdium na pedagogickej škole v Lučenci, žiaľ politická situácia vtedajšej doby tomu zabránila. Napriek tomu sa nevzdala svojej záľuby. Ľudová kultúra preňu znamenala veľmi veľa a udržiavanie tradícií vždy malo popredné miesto v jej živote.

Už v mladosti sa zapojila do slovenského národného a kultúrneho života v Poľsku. Patrila medzi zakladateľov Spolku Čechov a Slovákov v Nedeci, pri ktorom v roku 1947 založila slovenské ochotnícke divadlo.

V divadelnej činnosti pôsobila ako autorka scenárov, režisérka i tvorivá realizátorka kostýmov. V 50. rokoch 20. storočia stála taktiež pri vzniku folklórneho súboru *Veselica*, ktorý prezentoval kultúru Slovákov z Nedece v spisovnom slovenskom jazyku i v miestnom nárečí. Podieľala sa na príprave choreografií a scenárov, pričom sa sústredila na autentické spracovanie miestnych folklórnych prejavov.

Významná bola aj jej etnografická činnosť. Venovala sa dokumentovaniu ľudových zvykov, obradov a tradícií, čím prispela k zachovaniu kultúrneho dedičstva slovenskej komunity v Poľsku. Vďaka jej výskumu sa podarilo zachovať a spracovať do umeleckej podoby viaceré nedecké obradové

pásma, spevy i tance v slovenskom jazyku, ako aj v jeho miestnej nárečovej podobe. Jej rodinný dom v Nedeci zároveň slúžil ako miesto stretávania miestnych Slovákov a priestor na prípravu divadelných predstavení i folklórnych vystúpení.

V roku 1955 sa vydala za Antona Bogačíka, s ktorým spoločne v slovenskom duchu vychovali tri deti. Ich najmladšia dcéra Žofia Bogačíková ml. (1960 – 2017) patrila rovnako k významným slovenským aktivistkám na severnom Spiši a okrem vyučovania slovenského jazyka na miestnej základnej škole sa angažovala tiež v oblasti slovenského divadla a folklóru.

Slovenské divadlo v Nedeci i folklórny súbor Veselica vyvíjali pod vedením Žofie Bogačíkovej st. svoju činnosť až do začiatku nového milénia. Počas svojej dlhoročnej zaslúžilej kultúrnej práce prispela do klenotnice ľudovej kultúry severného Spiša a viedla svoj súbor k úspechom na rôznych prehliadkach doma aj v zahraničí. Mnohé generácie Nedečanov tvorili súbor a využili svoju záľubu pre folklór, vďaka podpore a organizačným schopnostiam krajanky Žofie. Naša krajanka nielen viedla súbor, ale vedela si aj ušiť kroje, pripraviť potrebné rekvizity k vystúpeniam, zostavovala scenáre pre scénky miestneho obradového folklóru. Ako hovorievala bola to jej srdcová záležitosť. S radosťou sa tomu venovala a vždy mala po boku ochotných ľudí, ktorí sa zapájali do činnosti v súbore, lebo bez nich by nebolo nič. A za tie všetky roky spoločnej umeleckej práce bola im veľmi vďačná. Za svoju aktívnu činnosť, občiansku angažovanosť a prínos pre kultúrny rozvoj miestnej komunity získala viacero vyznamenaní, o.i. vysoké poľské štátne vyznamenanie Bronzový kríž za zásluhy, či Zlatú medailu za zásluhy pre Spolok Slovákov v Poľsku.

Posledná rozlúčka so zosnulou sa uskutočnila v utorok 3. novembra 2026 v Nedeci. Zúčastnili sa jej viacerí krajania a smútočnú reč v mene Spolku Slovákov predniesol generálny tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris, ktorý zdôraznil význam aktívnej práce v oblasti folklóru a krajanského hnutia, zveľadenie dedičstva otcov a udržovanie slovenského ducha. Kondolenčný list, ktorý si môžete prečítať na našej stránke www.zivot.pl zaslalo aj Veľvyslanectvo Slovenskej republiky vo Varšave. Vyjadrujeme úprimnú sústrasť pozostalej rodine. Venujte jej tichú pamiatku! ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Ozveny farieb, zvukov, slov a myšlienok

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Umenie je jedinečným spôsobom, akým človek dokáže vyjadriť svoje pocity, spomienky či pohľady na svet. Zároveň dokáže človeka preniesť do nových dimenzií bytia i poznania a rozozvučať v ňom známe i nepoznané emócie, myšlienky a túžby. A práve takýto zážitok ponúka najnovšia výstava v Galérii slovenského umenia v Krakove s príznačným názvom *Ozveny*.

Jej vernisáž mala svoje miesto koncom októbra, pričom do jej tajov návštevníkov uviedol generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris a najmä samotná autorka, Slovenka z dolnozemského mestečka Nadlak, Anka Hekkelová Horváthová.

Typické dolnozemské motívy, ale aj magické slniečka prezrádzajú, že pre jej výtvarnú tvorbu je nevyčerpateľným zdrojom inšpirácie krajina, príroda a človek so svojím vnútorným svetom. Prostredníctvom maľby zachytáva krásu okolitého sveta, ale aj jeho premenlivosť a emocionálnu hĺbku. Jej diela sú osobnou výpoveďou o živote, láske, bolesti, radosti i smútku, avšak v konečnom dôsledku majú vždy pozitívny náboj. Osobitné miesto v nich má vzťah človeka k prírode, v ktorom sa hranice medzi oboma svetmi často stierajú a vytvárajú harmonický celok.

Výnimočným aspektom jej tvorby je schopnosť vdýchnuť v tme obrazom druhý život a takmer magický charakter. Kým na svetle vyniká ich farebnosť a detaily, po zotmení sa rozžiaria iba vybrané časti, čím sa odhaľujú skryté motívy a vytvárajú celkom inú, tajomnú realitu. Mohli sme sa o tom presvedčiť i v priebehu vernisáže, keď po zhasnutí svetiel obrazy odhalili svoju druhú tvár. To všetko za zvukov zhudobnených básní autorky, ktoré je možné navnímať jednak zrakom, ale aj sluchom, keď sa po naskenovaní QR kódu môžete započúvať do ďalších ozvien jej slovenskej duše.

Výstava *Ozveny* tak predstavuje výnimočné harmonické prepojenie farieb na plátne, poézie slova vo veršoch a melódie duše, ktorá ožíva v zhudobnených básňach. Ponúkne vám viac než len vizuálny zážitok – pozve vás do sveta, v ktorom sa výtvarné umenie prelína s poéziou a hudbou. Z tejto výstavy si tak neodnesiete iba pozitívnu vizuálnu spomienku, ale predovšetkým pocit, ktorý vo vás bude ešte dlho doznievať, ako ozvena niečoho krásneho, čo sa dotklo vášho vnútra. ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Vo folklórnom súbore Spiš preberajú štafetu mladí

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Milica Majeriková-Molitoris, FS Spiš

Folklórny súbor Spiš z Novej Belej je v súčasnosti najstarším nepretržite fungujúcim slovenským folklórnym súborom v zahraničí a zároveň najdlhšie bez prerušenia pôsobiacim umeleckým telesom Spolku Slovákov v Poľsku. Od svojho vzniku v roku 1948 až do súčasnosti sa v ňom vystriedali stovky tanečníkov, spevákov, hudobníkov, divadelníkov, rozprávačov, choreografov, umeleckých vedúcich, či výrobcov ľudových krojov, ktorí udržiavali, rozvíjali a tradovali miestnu kultúru pre ďalšie generácie nielen v regióne, ale aj ďaleko za jeho hranicami.

Začiatky zoskupenia sa spájajú s menami krajanov Františka Chalupku a Jána Cervása, ktorí jeho vznik iniciovali a viedli, i slovenského učiteľa Kolomana Sopka, ktorý im pomáhal v začiatkoch s jeho organizáciou a scénickým spracovaním miestnych tancov. Súbor od svojho vzniku fungoval pri miestnej skupine Spolku Slovákov a jedným z jeho hlavných cieľov bolo zachovať slovenskú kultúru, tradície a zvyky. K Novobeľanom sa postupne vďaka krajanom Alojzovi Galušovi a Vojtechovi Mačičákovi pridali aj Krempašania a Jurgovčania, pričom spoločne vytvorili reprezentačný súbor Obvodného výboru Spoločnosti. V tom čase FS Spiš nebol iba kultúrnym spolkom, ale aj platformou, kde miestni Slováci diskutovali o dôležitých otázkach a riešeniach pre slovenskú komunitu na Spiši.

Noví vedúci – Kinga Długa a Kristián Bryja

V sedemdesiatych rokoch minulého storočia prevzal vedenie súboru Emil Cervás, po ňom František Kurnát, a nakoniec v roku 1983 Jozef Majerčak, ktorý formoval jeho umelecké smerovanie i celkový charakter najdlhšie spomedzi doterajších umeleckých vedúcich, celých štyridsaťtri rokov. Spoločne so sestrou Annou urobili veľmi dôležitý krok, keď založili tiež detský folklórny súbor Malí Beľania, vďaka čomu vytvorili priestor na odovzdávanie tradícií mladšej generácii a zároveň zabezpečili prirodzenú kontinuitu tanečníkov, spevákov a hudobníkov. Tí od najmladších rokov postupne preberali štafetu v uchovávaní a rozvíjaní nielen miestneho kultúrneho dedičstva, ale aj slovenského národného povedomia.

Po štyridsiatich troch rokoch odovzdal Jozef Majerčak vedenie súborov FS Spiš a DFS Malí Beľania mladšej generácii. Novými vedúcimi sa stali: dlhoročná tanečníčka a speváčka oboch spomínaných zoskupení Kinga Długa a talentovaný hudobník a študent konzervatória v Košiciach Kristián Bryja.

Obaja pochádzajú z miestnych slovenských rodín. Kinga, podobne ako jej sestry, už od najmladších rokov pôsobila v Malých Beľanoch a následne kontinuálne aj vo FS Spiš. Kristián bol na jednej zo skúšok, ale samotný tanec mu neučaroval. Rozhodol sa venovať hudbe, a bolo to dobré rozhodnutie. Momentálne študuje hru na cimbal, ale zahrá prakticky na všetkom, čo chytí do rúk – lesný roh, eufónia, husle,

eprasa.pl f1aa46b5bf

kontrabas, klavír... Najčastejšie ho však môžeme vidieť s akordeónom.

Vedenie súborov prevzali v apríli tohto roku s cieľom nadviazať na bohatú tradíciu s pridaním nových prvkov. – *Chodili sme po starších ľuďoch, aby sme sa dozvedeli ako to bolo v Novej Belej*, hovoria o svojej príprave na vedenie a snahe zachovať autentický miestny folklór.

Túto svoju víziu predstavili na prvom stretnutí, kde prišli deti a mládež, ich rodičia i dospelí záujemcovia. Diskusií o ďalšom smerovaní bolo nakoniec viac, a to nie iba v rámci nácvikov, ale aj mimo nich. Za dôležitú vec totiž Kristián i Kinga považujú, aby si folkloristi rozumeli nielen na javisku, ale taktiež mimo neho. Preto už zorganizovali viacero integračných stretnutí – raz si objednali pizzu, inokedy si urobili vatru, užili si spoločný výlet v Krakove, či spoločne dobyli vo svetle baterie vrchol Babej hory v rámci VII. Národného výstupu. – *Ešte to nie je všetko na posledný gombík*, hovoria s úsmevom, ale už sa to pomaličky dostáva do správnych koľají.

Nácvik v CSK v Novej Belej

Momentálne vo FS Spiš pôsobí 20 tanečníkov. Ľudová hudba hrá pod vedením Kristiána Bryju, pričom jeho akordeón dopĺňa Alojz Dluhý hrou na kontrabas, Adrian Antolak na viole, Magda Kromková, David Łukaš a Nikola Bednarčíková na husliach a v prípade potreby aj Daniel Fudaly na kontrabase. Kinga sa zameriava na precizovanie choreografie, krokov, či scénické spracovanie, ktoré v prípade dobrého nápadu pripomienkuje aj Kristián.

Do Malých Beľanov prišlo v rámci náboru šesť nových záujemcov. Spolu tu teda momentálne tancuje a spieva 25 detí od 5 do 13 rokov. – *Hoci sú maličkí, sú veľmi zodpovední*, hovoria svorne noví vedúci, – *veľmi sa snažia a urobia, čo im povieme. Sú akoby zrkadlom svojich dedov a pradedov*.

FS Spiš na cestách

Nadväzujúc na kontinuitu fungovania v rámci Spolku Slovákov v Poľsku považujú Kinga s Kristiánom za najdôležitejšie udržiavanie a rozvíjanie tradičného novobeľského folklóru, miestneho kroja, zvykov i tradícií. Doterajšie choreografie postavené Jozefom Majerčakom doplnili o niektoré nové piesne, či detské hry.

Prvé vystúpenie pod ich vedením sa uskutočnilo počas Dňa slovenskej kultúry v Novej Belej. Pred domácim publikom je to samozrejme vždy najťažšie, ale tento „krst ohňom“ nakoniec zvládli výborne. Následne očarili divákov v Krakove, kde zabávali návštevníkov z celého sveta na Medzinárodných trhoch ľudovej kultúry v rámci Slovenského dňa. Zúčastnili sa tiež prestížneho celoslovenského festivalu a postupovej súťaže mladých umelcov a talentov vo veku od 6 do 26 rokov Triumph Talent Cup v Kežmarku, odkiaľ si odniesli celkové víťazstvo a postup na prehliadku do Košíc, ktorá sa uskutoční koncom novembra. Nechýbali ani na Dni slovenskej kultúry v Jablonke, pričom prezentovali slovenskú národnostnú menšinu v Poľsku taktiež počas výjazdového zasadnutia menšinovej časti Spoločnej komisie vlády a národnostných a etnických menšín v Novej Belej.

Ich aktivity môžete sledovať aj na sociálnych sieťach – Facebooku, Instagrame a TikToku, kde sa o kreatívne statusy starajú najmä Anna Gnidová a Maria Spyrczaková.

Vystúpenie na Dňoch slovenskej kultúry na Orave v Jablonke

eprasa.pl f1aa46b5bf

Na vrchole Babej Hory

DFS Malí Beľania očaril členov Spoločnej komisie detskými hrami

A aké majú noví vedúci plány do budúcnosti? Po fašiangoch by chceli začať pracovať nad novou choreografiou, ktorej premiéru uvedú v miestnom Centre slovenskej kultúry niekedy koncom roku. V pláne majú tiež naďalej udržiavať tradíciu koledovania po obci vo sviatočnom čase, ako aj tradíciu ohrávania májov, a to v miestnych krojoch. Spevom, hudbou a peknými novobeľskými krojmi by zároveň chceli ozvláštnil sväté omše počas odpustov a slávností. Do budúcnosti sa fanúšikovia môžu tešiť aj na cimbalovú hudbu.

Radi by tiež urobili nové choreografie z východného, či stredného Slovenska, k čomu by podľa vlastných slov potrebovali i relevantné krojové vybavenie, aby to nekolidovalo s predmetnou kultúrou. Domácich krojov majú momentálne dostatok a sú v dobrom stave, keďže bolo o nich veľmi dobre postarané. V súvislosti s dlhodobým používaním sa však rozpadávajú niektoré topánky, čo momentálne vyriešili požičaním si čižiem od Miestnej skupiny SSP z Kacvína. Zároveň by potrebovali obnoviť vybavenie hudobných nástrojov, na čo už bol prostredníctvom Spolku Slovákov v Poľsku podaný projekt.

Novobeľania si odniesli víťazstvo z celoslovenského festivalu a postupovej súťaže mladých umelcov a talentov Triumph Talent Cup v Kežmarku

V budúcnosti by radi nadviazali spoluprácu s ďalšími súbormi zo slovenského i poľského pohraničia, aby sa mohli vzájomne stretávať, odovzdávať si skúsenosti a inšpirovať sa. Lebo spoločný záujem a zábava dokáže spájať a Kristiánovou predstavou je, aby spojila všetkých ľudí aj v Novej Belej, aby sa nehádali, rešpektovali históriu i seba navzájom. – *Aby sme sa držali spolu*, pridáva sa Kinga, – *a zachovávali tradície predkov*. Lebo folklór a naše korene nie sú iba spomienkou na minulosť, ale živým dedičstvom, ktorého budúcnosť závisí od tých, ktorí sú ochotní prevziať zodpovednosť za jeho uchovávanie a dať mu priestor na ďalší rozvoj. ■

Malí Beľania pred vystúpením

epapsa.pl f1aa46b5bf

Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí

V dňoch 30. a 31. októbra sa v Bratislave uskutočnila Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí s podtitulom *Silné korene, hrdé srdcia*. Podujatie, ktoré organizoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí pod záštitou prezidenta SR Petra Pellegriniho, spojilo viac

ako sto účastníkov z 21 krajín sveta. Dvojdňový program v priestoroch Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR priniesol diskusie o zachovávaní slovenského jazyka, kultúry a národnej identity, krajanskom školstve, médiách, vede a výskume či možnostiach spolupráce a návratu Slovákov zo zahraničia. V mene Spolku Slovákov v Poľsku sa do diskusií zapojili generálny tajomník Ľudomír Molitoris a historička a redaktorka časopisu Život Milica Majeriková-Molitoris. Večerný program prítomným sprí-jemnilo vystúpenie SĽUK-u v ich sídle v Rusovciach. Konferencia vytvorila priestor na výmenu skúseností medzi krajanmi i predstaviteľmi slovenských inštitúcií a otvorila viaceré otázky ďalšieho rozvoja vzťahov medzi Slovenskou republikou a Slovákmi žijúcimi v zahraničí. (mm-m)

Prezidenti V4 sa stretli v Trenčíne

Trenčín sa začiatkom novembra stal miestom stretnutia prezidentov krajín Vyšehradskej skupiny (V4). V tohtoročnom európskom hlavnom meste kultúry privítal slovenský prezident Peter Pellegrini svojho poľského, českého a maďarského partnera – Karola Nawrockého, Petra Pavla a Andrása Baku. Na samite sa zúčastnila aj predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová. Hlavnými témami rokovaní boli rozširovanie Európskej únie (EÚ), situácia na Ukrajine, či bezpečnosť a dostupnosť energií. Prezidenti vo svojej spoločnej deklarácii podporili ďalšie rozširovanie EÚ na základe stanovených kritérií a potvrdili podporu suverenity a územnej celistvosti Ukrajiny. Stretnutie sa uskutočnilo v roku 35. výročia vzniku Vyšehradskej skupiny a počas slovenského predsedníctva vo V4. Súčasťou programu bola aj prezentácia mesta, spoločný kultúrny večer, či návšteva mosta Fiesta, ktorý bol revitalizovaný z prostriedkov EÚ. (mm-m)

Slovenský prezident v Poľsku

Dňa 12. novembra absolvoval prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini pracovnú návštevu Poľska. V Poznani sa zúčastnil na Poznanskom hospodárskom kongrese a vystúpil na Digitálnom fóre Iniciatívy Trojmoria. Súčasťou návštevy bolo aj bilaterálne rokovanie s poľským prezidentom Karolom Nawrockým na zámku Rogalin. Témami rozhovorov boli slovensko-poľské vzťahy, energetická bezpečnosť, dopravná infraštruktúra, nové technológie a aktuálna bezpečnostná situácia. (mm-m, foto: FB Peter Pellegrini)

Spoločné zasadnutie slovenskej a českej vlády

V priestoroch Slovenskej národnej galérie v Bratislave sa 10. novembra uskutočnilo desiate spoločné zasadnutie vlád Slovenskej republiky a Českej republiky pod vedením svojich predsedov Roberta Fica a Andreja Babiša. Hlavnými témami rokovania boli ďalší rozvoj vzájomných

vzťahov, hospodárska spolupráca, energetika, doprava, obrana, bezpečnosť a európska agenda. Premiéri diskutovali aj o konkurencieschopnosti Európskej únie, emisných povolenkách a možnostiach jej aktívnejšieho zapojenia do hľadania mierového riešenia vojny na Ukrajine. Obe vlády vyzdvihli blízkosť našich národov, spoločnú históriu a význam pravidelného dialógu, pričom potvrdili záujem v spoločných rokovaniach pokračovať. (mm-m, Foto: Úrad vlády SR)

eprasa.pl f1aa46b5bf

Komunálne a krajské voľby na Slovensku

Dňa 24. októbra sa konali na Slovensku spojené voľby, v ktorých si obyvatelia vyberali svojich zástupcov na posty predsedov samosprávnych krajov, primátorov a starostov, ako aj poslancov samosprávnych a miestnych parlamentov. Volieb sa zúčastnila necelá polovica oprávnených voličov, pričom v komunálnych voľbách dosiahla volebná účasť 48,48% a v krajských voľbách 46,56%. Vo všetkých samosprávnych krajoch svoje posty obhájili ich doterajší predsedovia, a tak v Prešovskom kraji

bude v tejto funkcii naďalej pôsobiť Milan Majerský, v Žilinskom Erika Jurinová, Bratislavskom Juraj Droba, Trnavskom Jozef Viskupič, Trenčianskom Jaroslav Baška, Nitrianskom Branislav Becík, Banskobystrickom Ondrej Lunter a Košickom Rastislav Trnka. V komunálnych voľbách dominovali nezávislí kandidáti, ktorí obsadili viac ako polovicu všetkých zvolených predstaviteľov miest a obcí. (mm-m)

Pamätnica z literárneho putovania po Poľsku

Vo Vydavateľstve Matice slovenskej uzrela svetlo sveta pamätnica Literárne besedy v Poľsku a Chorvátsku – spisovatelia a ilustrátori na cestách. Ak sa chcete oboznámiť s kreatívnymi stretnutiami v Slovenskom dome v Krakove, Centre slovenskej kultúry v Novej Belej, Slovenskom dome v Podvlku i v základných školách v Nedeci a Kacvíne naskenujte pripojený QR kód a nahliadnite do príbehov, fotografií, zážitkov i tvorivých okamihov z jednotlivých podujatí. (mm-m)

Z Popradu do Prahy letecky

Po pätnástich rokoch sa obnovilo pravidelné letecké spojenie medzi Popradom a Prahou. Prvý let spoločnosti Wizz Air pristál na letisku Poprad-Tatry 25. októbra. Linka premáva trikrát týždenne – vo štvrtok, sobotu a nedeľu, pričom let trvá približne hodinu. Nové spojenie má uľahčiť cestovanie medzi Slovenskom a Českom a zároveň podporiť návštevnosť Vysokých Tatier, Liptova i okolitých regiónov. (mm-m)

Slováci pomáhali zraneným v Krakove

Počas streľby na krakovskom Hlavnom námestí boli prítomní aj Slováci, ktorí neostali ľahostajní, ale s nasadením vlastného života pomáhali zranenej žene a napriek pretrvávajúcemu nebezpečenstvu jej poskytovali prvú pomoc až do príchodu záchranárov. Za svoju odvahu a obetavosť boli dvaja mladí Slováci – Linda Trnková a Marián Macina – ocenení medailou za zásluhy, ktorú im udelil prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini. (mm-m)

„Před Godami i na Gody"

Počas druhého novembrového piatkového večera bola v Malej Frankovej uvedená do života tretia časť zamagurských príbehov z pera miestneho folkloristu Jána Ľacha. Kniha s obrázkami zamagurskej rodáčky Lucie Kaňukovej, vydaná vo vydavateľstve Goralinga a vytlačená v našej tlačiarni Spolku Slovákov v Poľsku, približuje 25 príbehov od Ondreja až po vianočné sviatky. Autor v nich opäť oživuje svet zamagurských tradícií, zvykov a predstáv, v ktorom sa každodenná realita prelína s tajomnom, ľudovou múdrosťou a hlbokou vierou miestnych obyvateľov. (mm-m)

Tatranský ľadový dóm

Na Hrebienku vo Vysokých Tatrách bol už po štrnásty krát otvorený Tatranský ľadový dóm, ktorý aj tentoraz láka návštevníkov jedinečným umeleckým spracovaním. Dominantou tohtoročnej expozície je ľadová podoba baziliky Santa Maria degli Angeli v talianskom Assisi spolu s kaplnkou Porciunkula. Dielo je venované svätému Františkovi z Assisi, od ktorého smrti uplynulo 800 rokov. Na jeho výstavbe sa podieľalo 40 sochárov a pomocníkov zo Slovenska, Česka a Nemecka, pričom na jeho vytvorenie spotrebovali približne 250 ton ľadu. Stavba dosahuje výšku takmer 11 metrov a jeho tohtoročná podoba prináša aj jednu novinku – po prvýkrát v histórii môžu návštevníci vstúpiť priamo do jeho interiéru. Tatranský ľadový dóm je prístupný denne od 9.00 do 17.00 hod. až do 18. apríla 2027. Vstup je bezplatný a nie je potrebná ani predchádzajúca rezervácia. (mm-m)

eprasa.pl f1aa46b5bf

Matej Boborovský

Šachta

Každé dvere boli vyrobené s kľúčom, ktorý ich má otvoriť. Nie každé dvere potrebujú kľúč. U niektorých stačí dosť hrubej sily, no nie pri týchto. Akýkoľvek vrták, akákoľvek zasmradená trhavina, ktorú sa mi podarilo zohnať, každý nástroj, všetko zlyhalo. Jediné, čo zostáva, je malá malinká klávesnica a ešte malý malinký monitor. Monitor, čo mi stále tým oči vybodávajúcim modrým svetlom oznamuje:

KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Prístup k čomu? Počujem sa vás pýtať. No a ak mám pravdu povedať, tak nemám ani tušenia. Jediné, čo viem, že je to niečo iné ako dvadsať metrov široká šachta ťahajúca sa tak vysoko, že jej vrchol nik nedosiahol, no zároveň tak hlboká, že ak sa na dno aj niekto dostal, nevrátil sa. Že tam za tými dverami je niečo iné ako spleť trubiek, medzi ktorými žijú potkany, ktoré pomaly žerú nás a my pomaly žerieme ich.

KÓD: STROM... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Stromy sú podľa všetkého krásne, to teda tvrdia starci, ktorým to povedali ich dedovia a im ich dedovia a tak ďalej. Vyznačujú sa krásnou zelenou farbou. Neviem síce, ako môže byť farba zoxidovanej medi a splesniveného mäsa krásna, no nech...

KÓD: STROJ... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Stroje tu stále sú. Aj keď jedna tretina nefunguje ako bezpečnostný robot v tejto miestnosti, ktorý by mi možno pred mnohými rokmi polámal väzy, no teraz je to len zhrdzavená schránka, na ktorú si vešiam batoh. Ďalšia tretina aj napriek tomu, že je ako-tak funkčná, je k ničomu, lebo ju nik nevie používať. Boli aj takí, čo to skúsili a zvyčajne to skončilo tým, že boli ľahší o ruku či nohu. A tá posledná tretina sú zvyčajne len nástroje, ale aj rampy, čo idú hore a dolu šachtou. Fakt iba tí, čo niečo v šachte znamenajú, jazdia na rampách.

KÓD: VOJNA... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Niektorí tvrdia, že sme tu pre strašnú vojnu, ktorá spálila celé mestá, celý svet. Takže je táto šachta to, čo nás pred vojnou chráni. To aspoň tvrdia niektoré kulty, ktoré sa ani za nič nevedia dohodnúť, ako čo bolo, a tak proti sebe vedú vojny o pravdu. My, ostatní ľudia (a to nevravím normálni, pretože tými ostatnými myslím seba), si bijeme hlavy o kovové dvere, cez ktoré sa nevieme dostať.

KÓD: 1G98O4... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Náhodné kódy je asi aj zbytočné skúšať.

KÓD: DOMOV... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Teraz je mojím domovom táto miestnosť s dverami, ktorá sa podľa takmer nečitateľných tabuliek volá BRÁNA 0 001 305N. No narodil som sa na mieste nazvanom po ešte horšie čitateľnej tabuľke, BOILER 0 010 040N. Žili sme okolo veľkého teplého stroja, z ktorého občas syčala para. Mohlo by sa to zdať ako niečo nepríjemné, ale šachta býva chladná a tepla je málo, takže treba byť vďačný aj za to. Teda až dovtedy, kým stroj nevybuchol. To bol aj deň, kedy sa zo mňa stala sirota. A ak mám pravdu povedať, mal som šťastie. Nie preto, že mi umreli rodičia, ale preto, že si ma k sebe zobrala Oľga. Bola to dosť vážená žena, pretože jazdila na plošine. Síce len ako služobníctvo istému obchodníkovi, ale aj tak to bol lepší život ako u väčšiny ľudí. Vtedy bol môj domov plošina. Na cestách hore aj dolu som videl asi všetko, čo sa v tejto diere dá. Teda až na dno a vrchol šachty.

KÓD: KÓD... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

KÓD: 12345... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

KÓD: PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Jeden zo starcov pri bojleri mi vravel, že počul, ako dávni ľudia bežne používali takéto stupídne jednoduché heslá. Bohužiaľ toto asi nie je jeden z týchto prípadov, teda pokiaľ šachtu vôbec postavili ľudia.

KÓD: DNO... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

Ak vôbec niečo ako dno šachty existuje, tak na ňom nikto nebol, takmer nikto. Veľa ľudí tvrdí, že tam boli, nikomu z nich neverím. Nie preto, že by som neveril na dno. Je to pre jedného muža, o ktorom som si takmer istý, že na dne bol. Vtedy sme s Oľgou nocovali v opustenej trúbke, takej veľkej, že sme sa skoro ani nemuseli hrbiť. Nespali sme na plošine, pretože kým sme boli v meste, obchodníka zabili a plošinu ukradli. Ohrievali sme sa založením ohníčka z korienkov niečoho vyzerajúceho ako huba. Strašne to smrdelo, ale ohrialo nás to. Vtedy sa objavil starý muž, no nie starec, tak zjazvený, že skôr vyzeral ako niekoľko ľudí pospájaných dokopy. Bez slova sa k nám posadil a v ruke držal naostrený kus kovu. Oľga sa pomaly natiahla po nožík vyrezaný z kosti obrovského potkana. Zjavne si to všimol, ale neprekážalo mu to a ohrieval sa pri ohni.

Ja vo svojej detskej nevinnosti som sa ho spýtal: „Kam idete?“ Ani sa na mňa nepozrel. „Hore, čo najďalej od dna a odporúčal by som vám urobiť to isté.“

Vtedy som nechápavo otočil hlavou. „Čo je na dne?“

Vtedy sa na mňa pozrel. Priamo do očí. Krv mi od strachu stuhla v žilách, no nielen z neho. Bol to výraz teroru a strachu amplifikovaný jeho starou zjazvenou tvárou.

„Niečo horšie ako smrť, chlapče. Niečo, čo vystrelo svoje pazúry a začína sa to pomaly ale isto šplhať hore. Bežte hore, radím vám. Ak vás hore nečaká spása, možno tam bude aspoň milosrdná smrť. Niet iného východiska. Jedine dvere... Ale tie sú zamknuté.“

Vstane, odpľuje si do ohňa, a potom sa vydá naspäť svojou cestu.

Cestou kam? Hore k sľúbenému raju?

KÓD: RAJ... KÓD NESPRÁVNY, PRÍSTUP ZAMIETNUTÝ

To som mohol čakať. Aj keď... ako by mal raj vyzerať? Možno by mal byť plný zelených stromov, tie sú vraj

eprasa.pl f1aa46b5bf

pekné. Možno by tam bolo teplo, viac tepla a viac svetla. Možno veľa šťavnatých potkanov alebo niečo iné ako potkany. Určite nie hmyz. Neznášam ho. Možno len stačí vybrať sa na cestu hore, aj keď...

KÓD: CESTA... KÓD...

Ďalší text sa neukazuje a stroj začína bzučať. Pokazil som ho. Ak som ho pokazil, môžem sa rovno hodiť do šachty. Je ťažké nájsť dvere, nieto ešte dvere s funkčnou klávesnicou a obrazovkou.

... SPRÁVNY, PRÍSTUP POVOLENÝ

ZVOĽTE MOŽNOSŤ:

1. NASTAVENIA
2. ZMENA KÓDU
3. SIEŤ (PORUCHA, ODHADOVANÝ ČAS OPRAVY 999 ROKOV, 344 DNÍ, 23 HODÍN, 59 MINÚT, 59 SEKÚND)
4. MAPA
5. OVLÁDANIE BEZPEČNOSTNÉHO ROBOTA (STAV NEFUNKČNÝ)
6. OVLÁDANIE BRÁNY

Výraz 59 sekúnd sa snaží premeniť na 58, ale vždy blikne naspäť na 59. Neviem, čo znamenajú nastavenia či sieť, ale mapu som už jednu videl. Bola nakreslená na pergamene z potkanej kože. Muž, ktorý sa predstavil ako kartograf, ju chcel predať Oľge výmenou za jedlo. Ani jeden sme tej mape nedokázali porozumieť. Muž odišiel naprázdno, aj keď by som povedal, že uvažoval nad tým, že nám jedlo proste ukradne.

Preto aj miesto toho, aby som zvolil ovládanie brány, zo zvedavosti som zvolil možnosť MAPA. Na obrazovke sa zjavili písmená od A po Z. Teraz som si uvedomil, aké mám šťastie, že viem čítať. Že ma to Oľga naučila. Zvolím teda Z. Tentokrát vidím množstvo čísel, pred ktorými stoja názvy ako BOJLER, BEZPEČNOSTNÉ STANOVIŠTE, LIS, SERVER a iné. Zídem na číslo 0 000 000 Z. Pred ním nestojí názov, len: (ZAMORENIE 100 %). To pokračuje až do: (ZAMORENIE 8 %) na 3 199 845Z. Po chvíľke sa číslo zmení na 9 a potom na 10. Mám chuť sa pozrieť aj na písmeno A, ale za mnou sa ozve zacinkanie z dlhej chodby. To môže znamenať len jedno. Niekto, či niečo sa dotklo môjho alarmu vyrobeného z kúskov kovu. Cinkanie neprestávalo. Akoby sa o alarm otieralo jedno telo za druhým. Rýchlo spustím OVLÁDANIE BRÁNY.

1. DIAGNOSTIKA BRÁNY
2. OTVÁRANIE BRÁNY

Zvolím druhú možnosť a kroky sa približujú. Taktiež spomaľujú, sú opatrnejšie, viac pripravené zaútočiť.

STE SI ISTÝ?

1. ÁNO
2. NIE

Veľmi rád by som povedal, že som si nikdy nebol ničím viac istý, ale nie je to pravda. Aj po rokoch hľadania úniku si nie som istý, či je to správne. Čo ak je za bránou niečo hrozné? Čo ak nás šachta len chráni?

Čo ak...? Zvolím ÁNO.

Do miestnosti vbehne niekoľko ľudí obalených v kabátoch z potkaních koží, obvešaných náhrdelníkmi

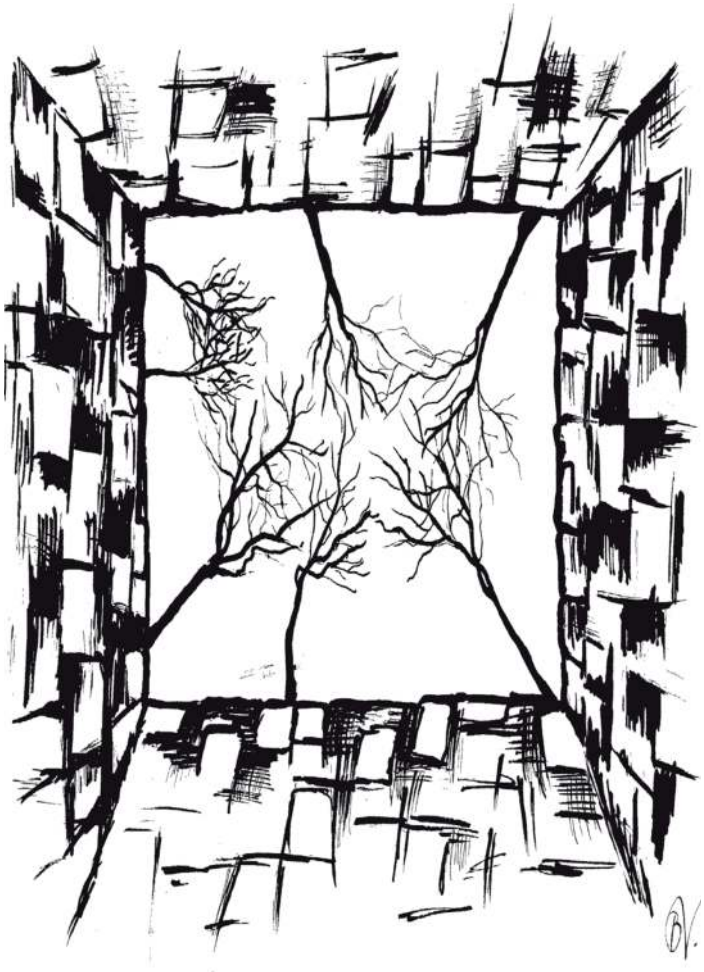

Kresba: Veronika Burianová

z kúskov kovu, s maskami spletenými z korienkov. V rukách držia mosadzné trúbky a kostené nože, príliš dlhé na to, aby boli z potkanov. Nerozbehnú sa ku mne, lebo dvere začnú vŕzgať, ako sa nadvihujú. Zoberiem si batoh zo stroja, na ktorom visí. Z dverí sa začne liať to najjasnejšie svetlo, aké som kedy videl a musím si preto zakryť oči. Do tváre ma aj udrie závan vzduchu s toľkými novými vôňami, že sa mi z toho zdvihne žalúdok. Ľudia sa na mňa skrz masky pozrú, ako keby ma pred momentom nechceli zavraždiť. Pozrú sa na mňa ako zmätené deti na rodiča. Chcú to vysvetliť a pochopiť. Mám trochu pocit, že by zo mňa chceli urobiť ich nového lídra. Stať sa vodcom kultu neznie až tak zle.

Zahľadím sa na dlhý koridor, ktorý postupne mizne do oparu bieleho ako hnis. No nezdá sa byť chorý či jedovatý. Vonia ako vodná para, no je studený.

Už sa za sebou neobzriem a vydám sa na cestu do oparu. Pretože som dal sľub. Nie niekomu, ale sebe pre niekoho. Vytiahnem si z batoha konzervu. Nazriem do nej, nazriem na popol.

Oľga vždy chcela byť voľná ako netopier a ja jej to želanie splním. Prejdem cez opar a šachtu nechám za sebou. ■

BOBOROVSKÝ, M. : Šachta. In: *Mladá slovenská poviedka 2025. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2025, s. 44-47

eprasa.pl f1aa46b5bf

Aktivity Slovenského inštiútu vo Varšave

Knižný veľtrh v Katoviciach so slovenskou účasťou

V Katoviciach sa v dňoch 6.- 8.11.2026 uskutočnil knižný veľtrh, ktorého súčasťou bola aj prezentácia prekladov slovenskej literatúry vo výstavnom stánku vydavateľstva Książkowe Klimaty a autorské stretnutie so slovenským spisovateľom Pavlom Rankovom. Autorského stretnutia s Pavlom Rankovom sa zúčastnil riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka, na ktorom bol poľskej verejnosti predstavený najnovší preklad jeho knihy ***Malá dunajská vojna*** v poľskom jazyku (pôvodný názov v slovenskom jazyku *Svätý mäsiar zo Šamorína a iné príbehy z čias Malej dunajskej vojny*). Uvedený výstavný stánok a autorské stretnutie podporil Slovenský inštitút vo Varšave spolu s vydavateľstvom Książkowe Klimaty. Knižný veľtrh v Katoviciach patrí k najvýznamnejším literárnym podujatiam v Poľsku a o jeho význame svedčí účasť najdôležitejších a najuznávanejších vydavateľstiev, ako aj popredných tvorcov beletrie, literatúry faktu či reportáží.

Vernisáž výstavy „Slovenské ženy v národnom hnutí" na Varšavskej univerzite

V priestoroch Inštitútu západnej a južnej slavistiky Varšavskej univerzity sa v novembri uskutočnila vernisáž matičnej výstavy „Slovenské ženy v národnom hnutí". Výstavu otvorili príhovormi riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka a lektorka slovenského jazyka a kultúry na Varšavskej univerzite Lujza Urbancová za účasti riaditeľa Inštitútu západnej a južnej slavistiky Varšavskej univerzity Macieja Falskeho a študentov slovakistiky a bohemistiky. Po vernisáži sa konala diskusia so študentmi a následne pracovný rozhovor so zástupcami Inštitútu západnej a južnej slavistiky Varšavskej univerzity.

Matica Slovenská vyhlásila rok 2024 ako Rok slovenských žien v národnom hnutí, a to pri príležitosti 200. výročia narodenia dvoch významných Sloveniek, ktoré stáli po boku vedúcich predstaviteľov generácie štúrovcov – Adely Ostrolúckej a Aničky Jurkovičovej. Výstava „Slovenské ženy v národnom hnutí" bola predstavená v roku 2024 v rámci programu medzinárodnej vedeckej konferencie s rovnomenným názvom. Podujatie sa konalo s finančnou podporou MZV EZ SR. Predmetná výstava obsahuje portréty dvanástich významných slovenských žien z 19. a 20. storočia, ktoré sa svojou aktivitou zapísali do slovenskej národnej histórie a mnohé dosiahli európsky význam. Putovná výstava v modernom grafickom prevedení je venovaná Adele Ostrolúckej, Anne Hurbanovej-Jurkovičovej, Amálii Francisciovej, Elene Maróthy-Šoltésovej, Terézii Vansovej, Anne Halašovej, Božene Slančíkovej Timrave, Ľudmile Podjavorinskej, Hane Gregorovej, Márii Rázusovej-Martákovej, Nadi Hejnej a Zore Jesenskej.

Vernisáž výstavy TATRY NÁS SPÁJAJÚ a koncert slovenského ľudového súboru Zbuje

V Kongresovej sále Kaštieľa Kombornia pri Krosne v Podkarpatskom vojvodstve sa v polovici novembra konala vernisáž výstavy TATRY NÁS SPÁJAJÚ a koncert slovenského ľudového súboru Zbuje v rámci festivalu Od hluku sveta do Kombornie. Výstavu a koncert otvorili príhovorom riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka a organizátor festivalu Ryszard Skotniczy. Výstava Tatry nás spájajú prezentuje 160 historických pohľadníc Vysokých Tatier z konca 19. st. do polovice 20. st. zo zbierok Štátneho archívu v Prešove, pracovisko Archív Poprad

a súkromnej zbierky Dr. Andreja Janovského, Archívu Poľskej akadémie vied vo Varšave a súkromnej zbierky Mariana Sołobodowskiego. Na paneloch sa nachádzajú vzácne historické pohľadnice zobrazujúce vzťah Slovákov a Poliakov k malému, ale krásnemu pohoriu Vysokých Tatier tvoriacemu prirodzenú hranicu medzi našimi štátmi. Texty výstavy sú v poľskom a slovenskom jazyku. Hlavným cieľom výstavy je poukázať na to, že takýto prírodný fenomén môže byť nielen hranicou medzi dvoma susednými štátmi, ale hlavne spájajúcim prvkom medzi poľským a slovenským národom, ktorí majú blízky vzťah k prezentovaným prírodným a kultúrnym hodnotám.

Slovenský ľudový súbor Zbuje už takmer 20 rokov interpretuje tradičnú ľudovú hudbu a piesne z Belianskych Tatier, Zamaguria, Pienin a slovenskej i poľskej časti Spiša. Ich tvorba je spätá s rázovitým folklórom severného Slovenska. ■

eprasa.pl f1aa46b5bf

Zdroj: www.dymak.online

Zápisník včelára – november

autor | Inga Majeriková

S príchodom sychravého novembra klesá ortuť teplomera čoraz nižšie. Zatiaľ čo ľudia vyťahujú hrubé svetre a kabáty, varia horúci čaj, včely sa vnútri úľa sústreďujú do tesného chumáča. Pre včelára to znamená jediné: schovať dymák, držať zvedavosť na uzde a úle za žiadnych okolností neotvárať. Ak ho však predsa len svrbia dlane a chce vedieť, ako sa jeho zverenkyniam darí, nemusí riskovať únik drahocenného tepla. Stačí sa premeniť na nenápadného pozorovateľa. Kľúč k úspešnému prezimovaniu včelstva totiž leží v neinvazívnych metódach kontroly – stačí správne porozumieť voskovým stopám na podmetovej podložke a započúvať sa do tajuplného šumu, ktorým k nemu úľ prehovára. Hlavné aktivity včelára sa na dlhé týždne presúvajú mimo včelnice, dovnútra, kde ho čaká čistenie úľových zostáv a príprava nových rámikov na nadchádzajúcu jar. Najlepšie, čo môže včelár pre svoje včely v novembri urobiť, je zabezpečiť im pokoj, chrániť ich stanovištia pred severnými vetrami pomocou závetria a nechať prírodu, nech urobí svoju prirodzenú prácu.

Čítanie z podmetovej podložky

Podmetová podložka na dne úľa je v novembri tým najlepším zdrojom informácií o živote včelstva. Skúsený včelár z nej dokáže vyčítať takmer všetko o aktuálnom stave včelstva bez toho, aby včely vyrušil. Vyžaduje si to len trochu cviku a trpezlivosti. Odpad z odviečkovania medových zásob, ktorý padá na dno podložky, vytvára na podložke jasne viditeľné pásy. Tieto pásy ukazujú, v ktorých uličkách včelstvo zimuje a aký veľký je samotný chumáč a kde sa nachádza. V novembri by mal byť chumáč usadený v prednej časti úľa, spravidla nízko a bližšie k hlavnému letáču. Podľa množstva a čerstvosti napadaného meliva možno odhadnúť, akú majú včely aktuálnu spotrebu zásob. V novembri by mala byť minimálna, na úrovni len niečo vyše 1kg za mesiac, keďže včelstvo už spravidla vôbec neploduje. Ak je meliva podozrivo veľa, alebo sú pásy nepravidelne rozhádzané, signalizuje to, že včely niečo vyrušuje a núti ich k zvýšenej aktivite a konzumácii. November je navyše ideálnym časom na posledné preliečenie proti kliešťikovi, pretože v úli už nie je prítomný zaviečkovaný plod, v ktorom by sa obávaný parazit mohol schovávať.

Zimný chumáč

Zvuková kontrola

Vitalitu včelstva v novembri overí včelár jednoduchým započúvaním sa. Cez letáč zavediete na dno hadičku alebo stetoskop a jemne ťuknete do vonkajšej steny. Zdravé včelstvo odpovie hromadným zašumením, ktoré do troch sekúnd plynulo utíchne. Osirotené včelstvo bez matky reaguje nepokojným, tiahlym a žalostným hučaním, ktoré dlho neprestáva. Slabé a suché šušťanie pripomínajúce lístie zasa varuje, že včely hromadne hladujú po odtrhnutí od zásob. Permanentný ruch a podráždený, útočný tón ešte pred zaklopaním prezrádzajú, že sa dnu udomácnil hlodavec.

Hlodavce a vtáky

Drobné hlodavce hľadajú v novembri suché a teplé útočisko s dostatkom potravy. Včelí úľ spĺňa tieto požiadavky priam ideálne. Je preto nevyhnutné pravidelne kontrolovať letáčové zábrany. Zároveň je nutné sledovať čistotu a priechodnosť samotného letáča. Pár mŕtvych včiel vynesených na letáč alebo ležiacich tesne pred úľom je v novembri úplne prirodzeným javom. Veľký pozor si však treba dať vtedy, ak je letáč úplne upchatý mŕtvolkami. Ďalšou vážnou hrozbou sú hladné vtáky. Účinnou obranou proti nim je zakrytie prednej steny úľov rybárskymi sieťami či hustým pletivom. Nezabúdajme umiestňovať na včelnici kŕmidlá pre vtákov. ■

Viete, že...

že včely boli v tradičnej slovanskej kultúre považované za božie stvorenia? Ľudia verili, že ako jediné zvieratá neboli stvorené z prachu zeme, ale pochádzali priamo z raja. Spájalo sa s nimi množstvo magických rituálov, ktoré ich mali chrániť pred bosorkami, chorobami a zabezpečiť hojnosť medu. Tradiční dedinčania verili, že včely ako posvätné tvory sú neustále ohrozované nečistými silami. Produkovali totiž med a vosk, ktoré sa považovali za rituálne čisté a používali sa v kostoloch, a preto sa ich snažili strigy a bosorky podľa ľudovej viery uriekнуť. Počas dôležitých jarných a zimných sviatkov ľudia venovali včelám zvýšenú pozornosť. Na jar napríklad včelári kládli pred letáč starú podkovu alebo odomknutý zámok. Podkova mala včelstvu dodať silu a zámok zabrániť v tom, aby k včielkam prenikla bosorka. Po štedrovečernej večeri išiel včelár do včelína a trikrát zaklopal na úle, aby včely vedeli, že sú Vianoce, a prebudil ich k životu pre budúci rok. Do úľov zvykli ľudia sypať omrvinky zo štedrovečerného stola, kúsky oblátok s medom alebo mak, aby boli včely v novom roku plodné a zdravé. A čo vy, milí čitatelia? Nevyskúšate niektorý z týchto tradičných zvykov, aby ste ochránili svoje včely a dopriali si bohaté medobranie?

Bosorka - postrach pre včelstvo

eprasa.pl f1aa46b5bf

Blahoželania

K tvojim 70. narodeninám Ti prajeme hlavne pevné zdravie, božie požehnanie pokoj v duši a veľa dní naplnených radosťou. Ďakujeme za všetko, čo pre nás robíš, a nech prežiješ ďalšie roky v šťastí.

Narodeninový vinš zasielajú krajanke **Irene Neupauerovej z Nedece**, ktorá 20. októbra oslávila 70 rokov života, synovia a sestra s rodinami.

***

K vašim 10. narodeninám Vám prajeme rok plný smiechu, nových dobrodružstiev, skvelých zážitkov a nezabudnuteľných chvíľ.

Blahoprianie k narodeninám zasielajú súrodencom **Natálii a Danielovi Krištofekovcov z Krempách**, ktorí 16. novembra oslávili 10 rokov života, starí rodičia a celá ostatná rodina.

***

Čas pravidelne rok k roku pridáva, len krásne spomienky nám necháva. Do ďalších rokov šťastie, lásku, spokojnosť, pevného zdravia stále dosť, starosti málo, radosti veľa, božie požehnanie a všetkého čo si srdce želá! Krásne narodeniny!

Narodeninový vinš zasielajú krajanke **Helene Kuželovej** z **Nedece**, ktorá 18. novembra oslávila 90. narodeniny, dcéra, synovia a brat s rodinami.

***

K Vaším 80. narodeninám Vám prajeme radosť, pretože v ňej je sila, šťastie, pretože v ňom je krása, lásku, pretože bez nej je človek sám a božie požehnanie, v ktorom je nádej. A najviac Vám prajeme zdravie, lebo bez neho nie je nič.

Prianie k narodeninám zasielajú krajanke **Anne Wyżykowskej z Nedece**, ktorá 22. októbra oslávila 80 rokov života, vnučka, brat a sestry s rodinami. K blahoprianiu sa pripájajú aj FS Niedziyckie Zazraki.

***

K 75. narodeninám Vám prajeme pevné zdravie, duševnú pohodu a veľa radostných chvíľ v kruhu najbližších. Ďakujeme za Vaše skúsenosti, rozvahu a oporu.

Blahoprianie k narodeninám zasielajú krajanovi **Jozefovi Chmielovi z Nedece**, ktorý oslávil významné životné jubileum 75 rokov života, manželka, synovia a sestry s rodinami. K vinšovníkom sa pripája aj Miestna skupina Spolku Slovákov v Nedeci.

***

Nech Vám stále slnko svieti v oknách Vášho domova, aj keď mráčik zastrie ho, zažiari Vám odznova. Nech Vám život splní, všetky Vaše nádeje, nech sa šťastie na Vás denne usmeje, nech nikdy nespoznáte žiaľ, to všetko Vám prajeme k 70. narodeninám.

Narodeninový vinš zasiela krajanke **Helene Mondelovej z Nedece**, ktorá 28. októbra oslávila krásne 70. narodeniny, manžel, deti s rodinami a ostatná rodina.

***

Milý Matúš, k Tvojim 20. narodeninám Ti prajeme, aby si každý deň nachádzal nové inšpirácie, aby Ti láska a radosť svietili na cestu a nech sa splnia všetky Tvoje sny.

Narodeninové blahoprianie zasielajú **Matúšovi Mačutekovi zo Spišskej Starej Vsi**, ktorý 21. októbra oslávil 20. narodeniny, mama, brat, ostatná rodina. Pripája sa aj rodina z Novej Belej.

***

Maj vždy šťastia celé hory, zdravia ako vody v mori, nech Ti toľko lásky patrí, koľko majú štítov Tatry.

Vinš k 35. narodeninám zasielajú krajanovi **Markovi Kapolkovi** z **Nedece**, ktoré nedávno oslávil, manželka spolu so synmi, rodičia a svokrovci, brat s rodinou a členovia FS Niedziyckie Zazraki.

***

Pri Tvojom krásnom výročí, slzy sa tisnú do očí, srdce sa láskou rozbúši, radosť nám vchádza do duší, bozky sa snúbia s objatím a pery šepkajú dojatím. Ži dlho medzi nami, kým Teba máme, nie sme sami. Všetko najlepšie k 60. narodeninám.

Blahoželanie k narodeninám zasiela krajanke **Irene Surmovej z Krempách**, ktorá slávila 60. narodeniny, manžel, deti, vnúčatá a ostatná rodina.

eprasa.pl f1aa46b5bf

***

Do roka je veľa dní, do týždňa len sedem,
ale takých ako dnes, taký je len jeden.
Všetko najlepšie k narodeninám.

Blahoprianie zasielajú krajanovi **Krystianovi Bryjovi z Novej Belej**, ktorý 30. novembra oslávil 19. narodeniny, vedúca a členovia FS Spiš.

***

Nech máš život ako sen,
užívaj si každý deň.
Od starostí žiadne vrásky,
v každej chvíli veľa lásky.

Narodeninový vinš zasielajú **Laurinke Długiej z Čiernej Hory**, ktorá 28. októbra oslávila 7 rokov, rodičia, starí rodičia, krstný otec a ostatná rodina.

***

Tvojim pekným očkám
posielame pozdrav kratučký,
Tvojim nežným ústam
božtek sladučký
a k Tvojim narodeninám
len život krásny prajeme!

Blahoprianie patrí **Tomáškovi Tirindovi zo Svätého Jura pri Bratislave**, ktorý 26. novembra oslávil 8 rokov. Gratuláciu zasiela celá rodina.

***

Osemdesiat rokov krásne prežitých,
v spomienkach milých,
v chvíľach úprimných.
Nech zdravie slúži, radosť nech trvá,
nech každý nový deň Ti úsmev rozdáva.

Gratuláciu k narodeninám zasiela krajanke **Anne Mlynarčíkovej z Čiernej Hory**, ktorá 20. novembra oslávila 80 rokov života, manžel, deti s rodinami, ostatná rodina.

***

Prajeme Vám, šťastní rodičia,
aby dieťatko prinieslo
do Vášho domova veľa lásky,
nehy a pokojných nocí.
Veľa síl a krásnych zážitkov spolu.

Gratuláciu k narodeniu dieťaťa zasiela šťastným rodičom **Magdaléne a Vojtechovi Rabianským** z Novej Belej, ktorým 16. októbra pribudla do rodiny dcéra **Julia**, celá rodina.

***

K tvojim 75. narodeninám
zo srdca Ti prajeme len to najlepšie.
Nech je toto obdobie plné pohody,
harmónie, optimizmu
a chuti tešiť sa z každého nového dňa.

Blahoželanie k narodeninám zasiela krajanovi **Jozefovi Krištofekovi** z **Krempách**, ktorý 11. novembra oslávil 75. narodeniny, celá rodina.

***

Dnes máš už 5 rokov!
Slniečko, prajeme Ti
detstvo plné lásky,
smiechu a hier.
Nech ťa každý deň obklopujú
milí ľudia a dobrá nálada.

Narodeninový vinš slečinke **Marienke Rabianskej z Novej Belej**, ktorá oslávila 9. novembra 5. narodeniny, zasielajú rodičia, krstná mama, tety, ujovia a stará mama.

***

K Tvojej krásnej sedemdesiatke Ti
želáme pevné zdravie, pokoj v duši,
božie požehnanie
a veľa slnečných dní
v obklopení najbližších.

Narodeninový vinš zasiela krajanovi **Emilovi Ivančakovi z Nedece**, ktorý 10. októbra oslávil 70. narodeniny, manželka, deti s rodinami, mamka, svokrovci a sestry s rodinami.

***

Hodiny života krútia sa dokola,
kto sa raz narodil musí ísť do boja.
Ide cez bolesti, ide cez nádeje,
dúfa, že život mu kus šťastia naleje.
A život nalieval na čo mal kto cit, chuť,
každý si usmernil osudu ťažkú púť.
Hodiny postáli, práve dnes, na sviatok,
prednášame k slávnosti srdečný prípitok:
Vďaka ti Bože náš za rokov osemdesiat,
majme sa radi vždy tak ako v knihe stať.
Vykročme zvesela na ďalšiu žitia púť,
život aj v zrelosti môže mať sladkú chuť.

Narodeninový vinš zasielame krajanke **Kataríne Kurnatovej z Kanady**, **rodáčke z Novej Belej**, ktorá nedávno oslávila narodeniny. Prianie zasiela manžel a deti s rodinami. Ku gratulantom sa pripája aj ostatná rodina.

eprasa.pl f1aa46b5bf

Matičná kapustnica v Trstenej

Vo štvrtok, 12. novembra, sa sála Domu kultúry v Trstenej naplnila vyše sto členmi miestneho odboru Matice slovenskej pri príležitosti predvianočnej kapustnice, ktorú pripravili členovia výboru MO MS v Trstenej. Títo aj skrášlili priestory sály, stoly a zabezpečili výzdobu.

Na matičnú kapustnicu sa pripravovali už skôr, keď sa viaceré členky zúčastnili tvorivých dielní, kde zhotovovali ikebany z prírodnín a tými skrášlili stoly.

V rámci krajanskej spolupráce sa matičnej kapustnice zúčastnili i naši členovia miestneho odboru - Slováci zo SSP v Jablonke. Poďakovanie patrí členkám výboru – p. Furdekovej, Kakačkovej, Loffajovej a Mokrej, ktoré napiekli vynikajúce škvarkové pagáče, p. Mrázeková priniesla sladké koláče a naši priatelia matičiari zo Stankovian košík plný sladkých rožkov.

Vianočnú kapustnicu otvorila príhovorom a prítomných privítala predsedníčka p. Mokrá.

Neskôr slovo patrilo p. Frančekovej, ktorá po krátkom príhovore vyzvala prítomných jubilantov na prevzatie pozornosti k svojmu okrúhlemu životnému jubileu. V tomto roku máme štyroch osemdesiatnikov, deviatich sedemdesiatnikov a jedného šesťdesiatnika. Prítomní jubilanti si prevzali darčeky a kytičky kvetov. Stretnutie poctila svo-

jou prítomnosťou primátorka mesta Trstená Magdaléna Zmarzláková. Kultúrny program zabezpečili naši priatelia zo Stankovian, ktorých spev a hra na harmonike rozveselili celú sálu. Napokon sme si pochutili na kapustnici a všetkých dobrôtkach, ktoré boli na stoloch. Vládla výborná nálada. Ďakujeme všetkým za účasť a tešíme sa na ďalšie spoločné stretnutie. (Terézia Loffajová, Jana Frančeková)

Ocenenie pre Weroniku Surmovú z Krempách

Počas slávnostného otvorenia akademického roka Akadémie výtvarných umení vo Vroclave mala svoje miesto aj milá udalosť – vyznamenanie Weroniky Surmovej čestnou medailou „Zaslúžilý pre poľskú kultúru“, ktorú udeľuje poľský minister kultúry a národného dedičstva.

Weronika sa narodila vo Varšave, kde v tom čase jej otec a súčasný predseda ÚV SSP Dominik pôsobil ako redaktor Života, ale svoje detstvo i dospievanie fakticky prežila v Krempachoch na Spiši, v ktorých má jej rodina korene po meči aj po praslici. Talent nakoniec zdedila tiež po svojich krempašských predkoch.

Jej výtvarné začiatky sú spojené o.i. s výtvarnou súťažou Ludwika Korkoša, organizovanou redakciou krajanského časopisu Život, kde pravidelne posielala svoje práce. Odborné výtvarné vzdelanie získala na Strednej umeleckej škole Antona Kenara v Zakopanom a na Akadémii výtvarných umení vo Varšave, na ktorej absolvovala štúdium sochárstva. V súčasnosti pôsobí ako asistentka na Akadémii výtvarných umení Eugeniusza Gepperta vo Vroclave, kde ukončila taktiež medziodborové doktorandské štúdium.

Svoj talent rozvíjala a inšpirácie hľadala taktiež počas stáží v Prahe, Vilniuse či Brightone, ako aj počas cestovania po mnohých krajinách sveta. Je držiteľkou viacerých ocenení, medzi inými vyznamenaní na medzinárodných výstavách keramiky v Rige a Záhrebe.

Vo svojej umeleckej činnosti sa venuje predovšetkým umeleckej keramike. Je vizuálnou umelkyňou, ktorá vytvára keramické obrazy, prepájajúce kresbu, sochárstvo a maliarstvo do harmonického celku. V tvorbe sa inšpiruje najmä ľudským telom, pričom kladie dôraz na farbu a formu. Využíva výnimočnú podobnosť hliny s ľudskou hmotou, najmä pokiaľ ide o jej farebnosť a telesnosť. Osobitne ju zaujímajú vzájomné vzťahy medzi keramikou a človekom, predovšetkým súvislosti medzi keramikou a ženou.

Okrem mnohých výstav v Poľsku, jej práce mohli obdivovať aj na Slovensku, v Čechách, Cypre, Maďarsku, či Litve. Prezentovali sme ich samozrejme tiež v našej Galérii slovenského umenia v Krakove.

Weronike srdečne blahoželáme k získanému oceneniu a želáme jej, aby ju aj naďalej sprevádzala tvorivá sloboda a odvaha objavovať. Nech Ti nechýba inšpirácia, nech hlina pod Tvojimi rukami stále ožíva novými tvarmi, myšlienkami i príbehmi, a nech sú Ti slovenské korene v Krempachoch vždy blízke a zostávajú vzácnou súčasťou príbehu, ktorý svojou tvorbou ďalej píšeš. (mm-m)

eprasa.pl f1aa46b5bf

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 28. októbra 2026 zomrel v Tribši vo veku 86 rokov krajan

BERNARD HUSI

Zosnulý bol verným a dlhoročným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás dobrý krajan, otec, dedo, svokor, brat a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Tribši

Dňa 16. októbra 2026 zomrela v Nedeci vo veku 90 rokov krajanka

BARBARA MAJERCZAK

rodená Goryl

Zosnulá bola čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, babička, prababička, sestra a známa. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Nedeci

Dňa 17. októbra 2026 zomrel vo Vyšných Lapšoch vo veku 55 rokov krajan

TADEUSZ BRYJA

Zosnulý bol čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás dobrý syn, brat, švagor a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP vo Vyšných Lapšoch

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 11.00 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 9.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

Pozdrav kamarátovi

Krajan Ján Kovalčík z Krempách pri prezeraní svojho fotografického archívu našiel svoju fotografiu spolu s kamarátom Jozefom Kačmarčíkom, s ktorým spolu pôsobil v miestnom volejbalovom družstve a hrali mnohé zápasy. Mali v sebe oporu nielen na ihrisku, ale boli priatelia. Posiela mu spomienku na staré dobré časy, ktorých okamihy hrejú ich srdcia peknými zážitkami. Záber bol urobený pri budove starej základnej školy v Krempachoch po nejakom úspešnom zápase. (aj)

Milí čitatelia,

Prinášame Vám možnosť kúpiť svojím blízkym predplatné Života formou darčekovej poukážky. Jej hodnota bude závisieť od druhu predplatného. Potešte svojich blízkych, priateľov práve predplatením Života!

ZÁUJEMCOVIA O DARČEKOVÝ POUKAZ SA MÔŽU HLÁSIŤ NA
e-mail: zivot@tsp.org.pl
alebo na telefónnom čísle 12/633 36 88
prípadne uhradiť na číslo účtu:
BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
s poznámkou:
„Darčeková poukážka na predplatné Života 2027“

eprasa.pl f1aa46b5bf

Milé deti, jeseň prišla k nám. Ake dary doniesla? Šťoje ich a pošlite svoje obrázky k nám a my vás odmeníme peknou slovenskou knihou. Vyhodnotiť sme odmenili Marysiu Kamatovú.

Čo urobili víly s hradom Červený Kameň

Uprostred malebných malokarpatských lesov sa vyníma prekrásny hrad Červený Kameň. Oproti nemu na druhej strane údolia stojí vrch Kukla. A práve tento vrch tak učaroval kráľovi Belovi IV., že sa rozhodol postaviť na ňom nedobytný hrad.

„Bude taký pevný," uklonil sa pred kráľom chýrny taliansky staviteľ, „že ho nezborí ani človek, ani diabol."

A začal hrad stavať.

Jedného dňa sa na staveniskú objavili tri dievky v košieľkach pripomínajúcich raňajšiu hmlu a vravia staviteľovi:

„Staviaš, Talian, staviaš, ale hrad nepostavíš."

„Aleba," uškeril sa staviteľ a dal dievky zo staveniska vyhnať.

„Pretože si človek, nie vták," odvetil mu Gregor.

Cyprián sklonil hlavu a nepovedal nič.

Potajme však začal za svojim mnišským domčekom čosi majstrovať.

„Čo to bude?" prekvapil ho raz starý mnich.

„Krídla," odvetil Cyprián a vyniesol ich pod tri koruny. Tam si krídla priviazal na chrbát a rozbehol sa dolu strmou stranou. Na chvíľočku sa vzniesol, potom ľukol vietor a on, aky bol dlhý, taký sa rozpleštil na zemi.

„Nehovoril som?" riekol starý mnich, keď stieral z Cypriánovej tváre krv. „Viac to neskúšaj. Dokaličíš sa a ešte aj privoláš na seba priorov hnev!"

Cyprián pokorne prikývol, no majstroval ďalej. Deň, dva, celé týždne. Jedného dňa sa potom vystveral na tri koruny, zavrel oči a skočil. Keď ich otvoril, vznášal sa nad rozoklaným braliskom ako vták.

„Pozrite," rozkričali sa mnísi na dvore kláštora. „Černokňažník letí!"

„Nie je to černokňažník," odvetil mnich Gregor, „je to náš brat Cyprián."

Ilustrácie: KJ

obloky. A tie úžasné pivnice pod hradom. Celé dni a noci kráľovskí furmani vozili do nich vrecia s poživňou, sudy nasoleného údeného mäsa, okovy modranského vína, seno a obrok pre rožný statok a kone. A keď skončili, bolo hradné podzemie ešte stále poloprázdne.

„V tom hrade prežijeme nie jeden, ale desiatky tatárskych vpádov," hovorili si ľudia zo širokého okolia. „A nielen my. Keď bude najhoršie, poprace sa sem pol krajiny."

Nadchýnali sa všetci vospolok.

Nie div, že jedného dňa vyrazil z kráľovského Budína na druhú stranu Dunaja sám Belo IV. Ešte bol len v Prešporku a o ničom inom nepočúval, len o staviteľskom zázraku v Malých Karpatoch.

V tom čase sa na Kukle zišli víly zo široka-ďaleka. Chceli sa poradiť, čo urobia s hradom.

„Zrútime ho!" vykríkli takmer všetky.

„Nie," rázne odvetila ich kňažka, ktorej sa hrad už na prvý pohľad zapáčil. „Prenesieme ho inam."

Zamávala rukami, chytila hrad na jednom konci, víly na druhom a vzápätí sa s ním vzniesla nad malokarpatské vrchy.

Odrazu kňažka ukazuje na obrovské skalisko pod nimi.

„Tu ho zložíme, na červenom kameni.

Krajšie miesto preň nenájdeme."

Zatiaľ kráľ docválal na Kuklu. Zvedavo sa obzerá raz tam, raz inam, no hradu nikde.

„Zviažte ho, podvodníka," lomcuje zblednutým talianskym staviteľom. A potom celou cestou z Kukly rozmýšľa o tom, ako potresce lumpa, čo sa ho odvážil zosmiešniť pred celou krajinou. Lenže kráľovský sprievod odrazu zastane a začne si pretierať oči. To, čo vidia, nemôže byť pravda. Taký krásny hrad ešte v živote nevideli. A keďže ten hrad stál na skale sfarbenej do červena, nazvali ho Červený Kameň.

Povesť z knihy: Ondrej Sliacky: Najkrajšie slovenské povesti. Vydavateľstvo Matice slovenskej 2023, 168 s.

Ak si chcete prečítať ďalšie povesti, knihu si môžete kúpiť na stránke https://www.vydavatel.sk/kniha/najkrajsie-slovenske-povesti

eprasa.pl f1aa46b5bf

ZRADNÉ SLOVÁ

Ilustrácie E.

eprasa.pl f1aa46b5bf

KIA SELTOS

Spoločnosť KIA vyhlásila príchod na trh nového automobilu s názvom Seltos, ktorý bol zaradený medzi kompaktné SUV. Navonok vyzerá robustný a v tomto vzhľade mu napomáha hranatá karoséria, čisté línie. Predné svetlomety sú schované priamo v maske a viditeľné až po rozsvietení. Vo viacerých črtách je Seltos inšpirovaný modelom Telluride, ktorý je úspešný v USA. Zadná časť má úzke svetlá, ostré hrany a dvere sú bez vystupujúcich kľučiek. Rozmery má – dĺžka 4430 – šírka 1830 a výška 1600 mm, rázvor 2690 mm. Celkový objem batožinového priestoru je 563 litrov.

Seltos využíva platformu K3, čo v podstate znamená bohatú ponuku spaľovacích motorov. Základ bude tvoriť paradoxne objemovo najväčší motor 2.0 benzín s maximálnym výkonom 110 kW (149 k) a maximálnym krútiacim momentom 179 Nm. Z daných parametrov vyplýva, že je to atmosférický motor. Viac výkonu ponúkne motor 1.6 T-GDI v dvoch výkonových variantoch. Slabší poskytne 132,4 kW (180 k) a 265 Nm, krútiaceho momentu a kombinovať sa bude so sedemstupňovou dvojspojkovou automatickou prevodovkou 7DCT alebo sa bude kombinovať s klasickým šesťstupňovým manuálom. Výkonnejšia verzia ponúkne zopár kilowattov navyše, konkrétne 142 kW (193 k) a takisto 265 Nm, ale bude sa kombinovať výhradne s 8-stupňovou automatickou prevodovkou. Podľa stupňa vybavenia ponúkne Kia Seltos aj verziu 4×4. Hybrid príde neskôr a okrem úspornej prevádzky ponúkne aj funkciu V2L, či rekuperáciu Smart Regenerative Braking 3.0., čo znamená, že na spomaľovanie sa bude využívať najmä rekuperácia až do úplného zastavenia.

Stredová konzola slúži najmä na odkladanie, pretože volič automatu sa presunul k volantu po vzore elektrických modelov. Vo výbave nechýba, panoramatická strecha, vodič môže zvoliť až 64-farieb náladového podsvietenia, prémiové audiosústavy Harman Kardon alebo Bose sa postarajú o správnu zvukovú kulisu. Zadná lavica ponúka možnosť sklopiť operadla o 24°, čím sa zvýši komfort cestovania. Hlasový asistent s podporou AI by mal niektoré veci vykonať za šoféra. Automobil má predkolízny systém s rozpoznávaním chodcov a cyklistov, upozornenie pri vystupovaní, ako aj výjazdové snímače vpredu i vzadu a najčastejšie využijete 360° kameru pri parkovaní. ■

Ilustračné foto: zdroj internet

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

TVAROHOVÝ OSÚCH

Ilustračné foto: zdroj internet

Ingrediencie:
300 g múky polohrubej
trochu mlieka
trochu droždia
cukor štipka na kvások
trocha soli
1 ks žĺtok
olej

Plnka:
3 ks veľké zemiaky
1/2 kocky tvarohu
1 ks cibuľa
smotana
soľ
kôpor
oškvarky

Pracovný postup:
Cesto vypracujeme spolu s kváskom a necháme kysnúť. Medzitým si pripravíme plnku. K roztlačeným uvareným zemiakom pridáme pokrájanú cibuľu, ktorú sme osmažili na oleji. Pridáme nadrobno posekaný kôpor, tvaroh a toľko smotany, aby nám vznikla hustá kaša. Cesto roztiahneme na vymastený plech a plnku rozotrieme na vrch cesta, popicháme vidličkou a pečieme v horúcej rúre (200°C) cca 20 min. Môžeme podávať s oškvarkami a kyslým mliekom. Dobrú chuť!

eprasa.pl f1aa46b5bf

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Malopoľská piata liga

V treťom októbrovom zápase nastúpili futbalisti **Orawy Jabłonka** proti *Wisła Czarny Dunajec*. Na domácom ihrisku nestrelili ani jediný gól, a navyše po vylúčení Styrułu v 73. minúte už nedokázali skúsenejšiemu súperovi odolávať a prehrali 0:4. Rovnakým pomerom 4:0 skončil aj duel na pôde *Łosoś Łososina Dolna*. Bod do tabuľky si tak pripísali až v zápase s *Dąbrowia Dąbrowa Tarnowska*, v ktorom remizovali vďaka presnými zásahmi Zahoru, Pątka a Brząkała 3:3. To boli však posledné góly i body v zimnej časti sezóny, keďže v posledných dvoch zápasoch podľahli *Sokółu Słopnice* i *Dunajec Nowy Sącz* zhodne 2:0. Po odohraní pätnástich duelov, v ktorých strelili 15 gólov a až 45 inkasovali im patrí posledné miesto.

Podhalianska: Oblastná trieda

V 11. zápase sezóny zavítali futbalisti **Babia Góra Lipnica Wielka** na ihrisko *Jordan Jordanów*. V sedemgólovej prestrelke mu nakoniec podľahli 4:3, keď raz presne mieril Zubrzycki a dvakrát Wesołowski. Chuť si následne napravili doma, kde porazili gólmi Szczerbu, Wesołowskiého a Łątku *LKS Szaflary* 3:0 a potom aj na pôde *GKS Czarni Czarny Dunajec*, kde sa o víťazstvo 1:2 postarali Michałczak a Da Silva. S jesennou časťou sezóny sa Lipničania rozlúčili, vďaka dvom gólom Łątku, remízou 2:2 na ihrisku *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II*. S desiatimi výhrami, dvomi remízami, rovnakým počtom prehier a tridsiatimi dvomi bodmi tak prezimujú na 2. mieste.

Podhalianska: Trieda A

V závere jesennej časti sezóny zaknihovali hráči **Granitu Czarna Góra** až tri tesné prehry so *Skawianin Skawa* 1:2, *A.P. Wisła Czarny Dunajec II* 0:1 a *LKS Wiatr Ludźmierz* 2:1, keď v týchto troch zápasoch strelili iba dva góly Maryniarczyk a Sarna. S koncovkou sa netrápili iba v dueli s *Uniou Naprawa*, ktorý vďaka presným zásahom Modłu, Sarnu a Waksmańského vyhrali 0:3. Po neúspešnom závere jesennej časti tak prezimujú s pätnástimi bodmi za štyri výhry, tri remízy a šesť prehier na 10. mieste.

Podhalianska: Trieda B 1. skupina

Futbalisti **Orawy Jabłonka II** si koncom jesennej časti pripísali najvyššie víťazstvo v sezóne nad *Topór Toporzysko*, ktorý porazili gólmi Miraja, Spiszaka, Bosaka, Smuteka a Machaya 5:0. Nezvládli však posledné zápasy, keď najskôr prehrali so *Skałkou Rogoźnik / Stare Bystre* 3:1 a následne aj s *KS Lokomotiv Chabówka* vysoko 0:5. O čestný zásah v prvom dueli sa postaral Dworszczak. S dvadsaťjeden bodmi za sedem výhier a štyri prehry sa tak prepadli na 5. miesto.

Tesne za nimi, na 6. mieste, prezimujú hráči **For Fun Lipnica Wielka**. Tí v posledných troch zápasoch zaknihovali vysokú prehru s *KS Lokomotiv Chabówka* 1:6, výhru nad *Szarotka Rokiciny Podhalańskie II* 3:0 a ďalšiu prehru s *Delta Pieniążkowice* 4:1. Gólovo sa presadili Matuła, Orawiec, Bandyk, Kucek a Jasiurka.

Záver jesennej sezóny nezvládli ani futbalisti **Babia Góra Lipnica Wielka II**, ktorí podľahli *Lepietnici Klikuszowa* 5:0, *Janosiku Sieniawa* 2:3 a *Podgórki Krauszów* 6:2. Góly v týchto zápasoch zaknihovali Urban, Stopiak, Wziątek a Siodłak.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Lokomotiv Chabówka	11	8	1	2	25
2.	Jordan Jordanów II	11	8	1	2	25
3.	Lepietnica Klikuszowa	11	7	2	2	23
4.	Janosik Sieniawa	11	7	2	2	23
5.	**Orawa Jabłonka II**	**11**	**7**	**0**	**4**	**21**
6.	**For Fun Lipnica Wielka**	**11**	**6**	**1**	**4**	**19**
7.	Skałka Rogoźnik / Stare Bystre	11	6	0	5	18
8.	Podgórki Krauszów	11	4	2	5	14
9.	**Babia Góra Lipnica Wielka II**	**11**	**4**	**1**	**6**	**13**
10.	Szarotka Rokiciny Podhalańskie II	11	4	1	9	4
11.	Topór Toporzysko	11	1	1	9	4
12.	Delta Pieniążkowice	11	1	0	10	3

Podhalianska: Trieda B 2. skupina

Ani futbalistom **Spisz Krempachy** sa záver jesennej sezóny nevydaril podľa predstáv, keď po prvej prehre v lige zaknihovali aj prvú remízu 1:1 na ihrisku *Szczyt Murzosichle* a následne ďalšiu prehru s Nedečanmi 1:4. O presné zásahy sa postarali Łojek a Pietraszek. Na zimnú prestávku sa však naladili tesnou výhrou 1:2 nad *Spływ Sromowce Wyżne*, ktorú dvomi gólmi zariadil Krzysztofiak a najmä vysokou porážkou *LKS Szaflary II* 6:1, keď si svoje strelecké účty vylepšili J. Bizub, Pacyga, Łojek, Kowalczyk a dvomi gólmi D. Bizub. Vďaka predchádzajúcim zaváhaniam zostúpili na 2. miesto, odkiaľ ich ešte môže ohroziť zatiaľ tretí **Orzeł Niedzica**. Nedečania totiž okrem porážky Krempašanov, remizovali s lídrom *Wierchy Lasek* 1:1 a vyhrali nad Novobeľanmi 3:0. Jesennú sezónu však zakončili prehrou so *Szczyt Murzosichle* 3:1, a tak na druhých Krempašanov zatiaľ strácajú dva body, no majú ešte zápas k dobru. V posledných dueloch sa strelecky presadil najmä Marek Chmiel, ktorý zaknihoval 5 gólov, Truty s dvomi zásahmi a Mateusz Chmiel i Kaszycki strelili po jednom góle.

Hráči **Łęgi Nowa Biała** zaknihovali okrem prehry s Nedečanmi aj presvedčivú výhru nad *Spływ Sromowce Wyżne* 5:2, keď do súperovej bránky presne namierili po dvakrát Gnida a Sołtys a raz Surma. Momentálne im patrí 7. miesto, no podobne ako Nedečania majú ešte jeden zápas k dobru.

Futbalisti **ZOR Frydman** nemali vydarený záver jesennej časti sezóny a okrem kontumačnej výhry nad poslednými Nižnolapšanmi 3:0, zaznamenali iba prehry s *LKS Biali Biały Dunajec* 3:0, *Przełęcz Łopuszna* 1:4 a *Dunajec Ostrowsko* 4:0, keď jediný gól v troch dueloch vsietil Zygmond. Po týchto nepresvedčivých výkonoch klesli na predposledné 10. miesto.

Tabuľku uzatvára tím **GKS Łapsze Niżne**, ktorý naďalej neokúsil chuť výhry a po kontumačných prehrách z Fridmančanmi a *Przełęcz Łopuszna*, podľahol aj *Dunajcu Ostrowsko* 8:2, keď oba čestné zásahy strelil súperovi Szczechowicz, a *Wierchy Lasek* 4:0.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Wierchy Lasek	11	8	2	1	26
2.	**Spisz Krempachy**	**11**	**8**	**1**	**2**	**25**
3.	**Orzeł Niedzica**	**10**	**7**	**2**	**1**	**23**
4.	Szczyt Murzosichle	9	6	1	2	19
5.	LKS Szaflary II	10	6	1	3	19
6.	Przełęcz Łopuszna	11	6	1	4	19
7.	**Łęgi Nowa Biała**	**10**	**4**	**2**	**4**	**14**
8.	Spływ Sromowce Wyżne	11	4	1	6	13
9.	LKS Biali Biały	11	3	1	7	10
10.	Dunajec Ostrowsko	10	3	0	7	9
11.	**ZOR Frydman**	**11**	**2**	**0**	**9**	**6**
12.	**GKS Łapsze Niżne**	**11**	**0**	**0**	**11**	**0**

eprasa.pl f1aa46b5bf

Dlaczego siarka jest niezbędna ?

Siarka, niemetaliczny pierwiastek chemiczny o symbolu S. Jest jednym z niezbędnych do życia składników mineralnych. Siarka organiczna to po wapniu i fosforze, najobficiej występujący minerał w ludzkim organizmie. Organizm dorosłej osoby zawiera ok. 100 g siarki. Najwięcej siarki znajduje się w mięśniach, skórze i kościach; duże ilości są również w ścianach naczyń krwionośnych, tkance łącznej i chrząstkach. Jest budulcem wielu aminokwasów.

Niedobory siarki mogą wywoływać wiele chorób skórnych, reumatycznych i metabolicznych. Lecznicze właściwości siarki:

- działa przeciwzapalnie w leczeniu chorób reumatycznych, głównie RZS i zwyrodnień stawów;
- stymuluje rozwój chrząstek stawowych, przyspiesza ich regenerację; rozpuszcza złogi w stawach, przywracając im sprawność;
- skuteczna przy zapaleniu dziąseł i przyzębia;
- obniża poziom kwasu moczowego w przypadku dny moczanowej;
- przyspiesza procesy metaboliczne, wspomagając odtruwanie wątroby i woreczka żółciowego;
- obniża poziom cholesterolu i trójglicerydów, zapobiegając miażdżycy;
- przeciwdziała bakteryjnym zakażeniom na skórze jak trądzik czy grzybice;
- wykorzystywana w terapii wielu chorób skórnych jak: łuszczyca, egzemy, wypryski, liszaje itp.;
- pomaga zachować jędrną cerę, lśniące włosy i mocne paznokcie;
- wpływa rewitalizująco na cały organizm; wykazuje właściwości odtruwające i regenerujące;
- wzmacnia system immunologiczny i opóźnia procesy starzenia się organizmu;
- pomaga w utrzymaniu prawidłowej kondycji psychofizycznej.

Warto zadbać aby w naszym organizmie była wystarczająca ilość tego pierwiastka:

- siarka jest dostarczana głównie z pożywieniem, w większości pochodzi z białka pokarmowego. Dlatego należy włączyć do diety produkty zawierające siarkę: jajka, czosnek, cebulę, brukselkę, kapustę, kalafior, rzodkiewkę, rzodkiew, rzepę, rośliny strączkowe, jarmuż, kiełki pszenicy, owies, groch, świeże owoce, mleko, ryby, mięso, w tym podroby;
- pić siarczkową wodę mineralną; woda siarczkowo-siarkowodorowa jest unikalną kompozycją cennych dla zdrowia składników, której nie można wytworzyć sztucznie w laboratorium;
- suplementować preparatami z biologicznie przyswajalną formą siarki;
- stosować kąpiele siarczkowe; jony siarczkowe są dobrze wchłanialne przez skórę, rozszerzają naczynia krwionośne, poprawiając mikrokrążenie (może powstać rumień); działają regenerująco na tkankę łączną i działają przeciwbólowo w przypadku chorób reumatycznych i układu krążenia.

Oprócz właściwości leczniczych i regenerujących, siarka jest wykorzystywana w kosmetyce. Kosmetyki z dodatkiem siarki i siarczków pomagają:

- zmiękczyć i łagodnie złuszczyć naskórek;
- pielęgnować i regenerować suchą, zrogowaciałą skórę;
- nawilżać, odżywiać i ujędrniać skórę całego ciała;
- pobudzać mikrokrążenie.

Jest wiele skutecznych sposobów na wykorzystanie siarki, aby wspomagać leczenie i poprawiać wygląd swojej skóry:

- mydło siarkowe: delikatnie myje, nawilża, odżywia, zmiękcza, wygładza skórę; chroni przed nadmiernym wysuszeniem i poprawia elastyczność; nie niszczy naturalnego płaszcza ochronnego skóry; dezynfekuje i neutralizuje zapachy;
- szampon z dodatkiem siarki oczyszcza włosy i skórę głowy z łoju, złuszczonego naskórka i brudu; ułatwia rozczesywanie włosów; wzmacnia i regeneruje cebulki włosowe; poprawia kondycję włosów, zwłaszcza przetłuszczających się;
- odżywka do włosów: poprawia krążenie w naczyniach włosowatych skóry głowy, co wzmacnia słabe, łamliwe i wypadające włosy; nawilża skórę i włosy, które są lekkie i sprężyste; przywraca prawidłowe wydzielanie łoju; redukuje świąd i zaczerwienienia na skórze głowy; zapobiega elektryzowaniu się włosów; ułatwia modelowanie i układanie włosów;
- krem: intensywnie nawilża suchą i przesuszoną skórę; zmiękcza, wygładza, ujędrnia i uelastycznia skórę, dostarczając naturalnych substancji mineralnych. Zalecany do skóry z objawami łuszczycy, przy egzemach, AZS, z tendencją do przebarwień; wzmacnia naczynia włosowate, zapobiegając ich pękaniu;
- peeling: pielęgnuje suchą, zrogowaciałą i łuszczącą się skórę; wygładza naskórek, przywraca prawidłowe nawilżenie; redukuje zmarszczki; poprawia sprężystość skóry; przyspiesza usuwanie toksyn. Zapobiega odleżynom;
- żel do cery trądzikowej i łojotokowej: odczopowuje ujścia gruczołów łojowych, zmniejsza skłonność do wykwitów trądzikowych; działa ściągająco i wysuszająco; zmniejsza świąd i zaczerwienienie skóry;
- masaż z użyciem środków z dodatkiem siarki: utrzymuje prawidłowe nawilżenie skóry; odświeża i odżywia skórę; zmniejsza potliwość;
- kąpiele z dodatkiem soli epsom: zmiękczają skórę, odżywiają i nawilżają; łagodzą podrażnienia i świąd; zmniejszają potliwość, poprawiają ukrwienie; zmniejszają cellulit i rozstępy; wspomagają odchudzanie, usuwają toksyny, oczyszczają i ściągają pory; hamują procesy starzenia; dają uczucie świeżości i relaksu. Doskonałe do pielęgnacji ociężałych, zmęczonych rąk i nóg. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl f1aa46b5bf

Medycyna pracy po zmianach.
Co powinien wiedzieć każdy pracownik?

Od 2026 roku badania medycyny pracy zyskują nowy, elektroniczny wymiar. Zmiany mają uprościć formalności, ułatwić dostęp do dokumentów i jednocześnie zadbać o prywatność pracowników.

Badania medycyny pracy są obowiązkowym elementem zatrudnienia. Ich celem jest sprawdzenie, czy stan zdrowia pracownika pozwala mu bezpiecznie wykonywać obowiązki na konkretnym stanowisku. W 2026 roku wprowadzono istotne zmiany w zasadach wydawania orzeczeń lekarskich.

Najważniejsza zmiana dotyczy formy dokumentacji. Od 17 kwietnia 2026 r. Możliwe stało się wystawianie orzeczeń lekarskich w postaci elektronicznej. Okres przejściowy zakończył się 17 października, dlatego od 18 października 2026 r. orzeczenia te wystawiane są co do zasady wyłącznie elektronicznie.

Dokument jest zapisywany w systemie informatycznym i dostępny dla pracownika na Internetowym Koncie Pacjenta (IKP), w zakładce „Dane medyczne", a następnie „Medycyna pracy". Można go pobrać w formacie PDF i przesłać pracodawcy. Na życzenie pracownika lekarz może również wydać wydruk orzeczenia.

Wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentów ma ograniczyć ryzyko zgubienia zaświadczenia oraz ułatwić sprawdzanie jego ważności. Warto jednak pamiętać, że samo zapisanie dokumentu w systemie nie zwalnia z obowiązku przekazania go pracodawcy.

Istotną nowością jest również możliwość otrzymania od lekarza indywidualnych zaleceń prozdrowotnych. Mogą one dotyczyć zarówno warunków pracy, jak i innych czynników wpływających na zdrowie. Takie zalecenia są przeznaczone dla pracownika i nie są udostępniane pracodawcy. Pracodawca nadal otrzymuje wyłącznie informacje niezbędne do ustalenia, czy dana osoba może wykonywać pracę na określonym stanowisku, w tym informacje o ewentualnych przeciwwskazaniach. Nie uzyskuje dostępu do szczegółowych danych medycznych ani indywidualnych zaleceń zdrowotnych. Nowe rozwiązania nie oznaczają więc, że pracodawca będzie wiedział więcej o stanie zdrowia zatrudnionej osoby.

Nie należy mylić zmian dotyczących dokumentacji ze zmianą zasad oceny zdrowia. Wprowadzenie elektronicznych orzeczeń nie oznacza automatycznie nowych badań dla wszystkich pracowników ani zmiany kryteriów orzekania o zdolności do pracy. Nadal znaczenie mają rodzaj wykonywanych obowiązków, warunki pracy i występujące zagrożenia. Pracodawca wciąż ma obowiązek skierować pracownika na wymagane badania i nie może dopuścić go do pracy bez aktualnego orzeczenia stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na danym stanowisku. Dotyczy to odpowiednio badań wstępnych, okresowych i kontrolnych.

Zmiany w medycynie pracy to przede wszystkim mniej papierowych formalności, łatwiejszy dostęp do dokumentacji oraz większa kontrola pracownika nad informacjami dotyczącymi jego zdrowia. Nie zmienia się natomiast podstawowa zasada: bezpieczeństwo pracy i aktualne badania pozostają obowiązkiem, którego nie można pominąć.

Warto przypomnieć, że obowiązek organizowania badań profilaktycznych spoczywa na pracodawcy. To on wystawia skierowanie, w którym powinny znaleźć się informacje o stanowisku pracy oraz występujących na nim czynnikach niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia. Na tej podstawie lekarz ocenia, jakie badania są potrzebne. Koszty badań wymaganych na podstawie przepisów prawa pracy ponosi pracodawca, a badania okresowe i kontrolne, w miarę możliwości, przeprowadza się w godzinach pracy. Jeżeli wizyta odbywa się poza normalnymi godzinami pracy, pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia za czas nieobecności związanej z badaniami.

Obowiązek elektronicznego wystawiania orzeczeń nie oznacza, że osoby, które nie korzystają z Internetowego Konta Pacjenta, zostaną pozbawione dostępu do dokumentów. Orzeczenie jest zapisywane w systemie, a pracownik może otrzymać jego wydruk na własne życzenie. Warto również pamiętać, że to nie pracownik odpowiada za techniczne wystawienie dokumentu. Placówka medycyny pracy i pracodawca powinni zadbać o prawidłowy obieg orzeczenia, aby dokument trafił do właściwego odbiorcy i nie opóźniał rozpoczęcia pracy.

Wprowadzona zmiana dotyczy przede wszystkim sposobu dokumentowania wyników badań, a nie samej oceny stanu zdrowia. Lekarz nadal musi uwzględnić warunki, w jakich pracownik wykonuje swoje obowiązki. Jeżeli charakter pracy wiąże się z określonymi zagrożeniami, może być konieczne wykonanie dodatkowych badań lub konsultacji specjalistycznych. Dlatego przed wizytą warto przygotować skierowanie i poinformować lekarza o okolicznościach, które mogą mieć znaczenie dla bezpieczeństwa pracy. Celem badań pozostaje nie tylko spełnienie formalnego wymogu, ale przede wszystkim ochrona zdrowia pracownika.

Opracowała: Ela Góra-Brzegowska

Źródła:
1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2026 r., Dz.U. z 2026 r. Poz. 456.
2. Centrum e-Zdrowia, „Nowe zasady wystawiania orzeczeń medycyny pracy", 17.04.2026.
3. Państwowa Inspekcja Pracy, Okręgowy Inspektorat Pracy w Katowicach, „Nowe zasady badań lekarskich pracowników od 17 kwietnia 2026 r.", 15.04.2026.
4. Pacjent.gov.pl, „Orzeczenie medycyny pracy zawsze na IKP", aktualizacja 21.10.2026.

eprasa.pl f1aa46b5bf

HVIEZDY O NÁS

STRELEC (23.11.–21.12.)

Spoločný výlet, nové hobby alebo neplánované romantické rande môžu pripomenúť iskru, ktorá vás kedysi spojila s vašim partnerom. To dokáže váš vzťah oživiť a spestriť. Koncom mesiaca využite príležitosť a začnite športovať.

KOZOROŽEC (22.12.–20.1.)

Veľa sa deje vo vašom živote. Teraz nastal čas oživiť vás dlhoročný vzťah, naplánovať si niečo spoločne. Skúste častejšie povedať partnerovi, čo pre vás znamená, a nečakajte iba na výnimočné príležitosti.

VODNÁR (21.1.–18.2.)

Povinnosti v zamestnaní, doma a kolotoč ide vždy od pondelka do piatku. Potrebujte aj oddych a zmenu, ktorá vám prinesie energiu do nových úloh. Vyberte sa na nejaké spoločenské stretnutia, na wellness.

RYBY (19.2.–20.3.)

Veľké plány, ktoré ste odkladali na zajtra sa budú mať príležitosť konečne zrealizovať. Potrebujete len vedľa seba ochotných ľudí, ktorí vás nalodia správnym smerom a práve tento mesiac takých stretnete.

BARAN (21.3.–20.4.)

Jesenné obdobie prináša dlhšie večery a práve tie môžete využiť na rozvíjanie svojich záujmov. Premyslíte si, do čoho by ste sa pustili, čo by vám robilo radosť. Možno potrebujete k tomu nejaký krátky kurz, tak sa na taký zapíšte.

BÝK (21.4.–20.5.)

Je vec, ktorá vás veľmi tlačí z minulosti a už je na čase ju doriešiť dokonca. Teraz je na to vhodný čas a priestor. Môžete rátať s podporou priateľky, ktorá vás už aj dlhšiu dobu tlačí k tomu, aby sa problémová téma doriešila dokonca.

BLÍŽENCI (21.5.–21.6.)

Hoci ste známi svojou spoločenskou povahou a schopnosťou nadviazať kontakt takmer s každým, tentoraz môžete zatúžiť po niečom hlbšom než len po príjemnom flirtovaní. Ak vás niečo trápi, neskrývajte svoje pocity za humor či ľahostajnosť.

RAK (22.6.–22.7.)

Pracovné povinnosti sa množia a život uteká veľmi rýchlo. V láske sa môžu objaviť chvíle plné nehy, úprimných vyznaní a príjemných prekvapení. Niektorí z vás si uvedomia, že šťastie nemusí prichádzať v podobe veľkých gest, ale často sa ukrýva v každodenných maličkostiach.

LEV (23.7.–23.8.)

Únava, ospalosť to sú príznaky prepracovania. Potrebujete oddych a aktivity smerujúce k zlepšeniu fyzického stavu prostredníctvom cvičení, nových stravovacích návykov, skrátka zmenu životného režimu.

PANNA (24.8.–23.9.)

V láske sa naučíte viac dôverovať svojim pocitom a pochopíte, že nie všetko sa dá naplánovať. Zadaní by mali ubrať z kritiky a viac oceniť to, čo vo vzťahu funguje. Úprimný rozhovor či spoločné plány môžu priniesť nové zblíženie.

VÁHY (24.9.–23.10.)

Tento mesiac si konečne ujasníte, čo od vzťahu očakávate a čo vám v ňom chýba. Vo vzťahoch by sa malo otvorenie hovoriť o svojich potrebách a nebáť sa úprimnosti. Prispeje to k upevneniu vzťahu. V druhej polovici mesiaca vás partner môže prekvapiť romantickým gestom či nečakaným návrhom. Užite si spoločné chvíle bez zbytočného premýšľania.

ŠKORPIÓN (24.10.–22.11.)

Čakajú vás silné emócie, nečakané vyznania či dôležité rozhodnutia. Niektorí z vás nájdu odvahu ukončiť nefunkčný vzťah, iní dostanú šancu začať odznova. Buďte úprimní a otvorení v komunikácií. Vyhnite sa žiarlivosti a doprajte partnerovi dôveru, ktorú sami očakávate.

NÁŠ TEST

Ste vo vzťahu kontrolórkou?

Ako ste na tom s dôverou vo vzťahu? Ste kontrolórkou, ktorá musí o všetkom vedieť a všetko ovládať alebo plne dôverujete všetkému, čo vám váš miláčik zavesí na nos? Otestujte sa a zistite na ktorom konci barikády stojíte...

1. Myslíte si, že dôvera je vo vzťahu nevyhnutná?

a) Dôvera je len pocit, je lepšie mať vo vzťahu jasno; b) hmm... dôveruj, ale preveruj; c) určite.

2. Myslíte si, že vám hovorí vždy pravdu?

a) Z času na čas si vymýšľa, ale je to v norme; b) ako kedy; c) áno.

3. Ako sa dá zaistiť absolútna dôvera?

a) Dôslednosťou; b) neustálym rozpitvávaním všetkých vecí; c) otvorenosťou.

4. Partner vám rozpráva o tom, ako trávil včerajší večer. Ale už pred tým ste počuli celkom inú verziu od jeho priateľa. Komu z nich budete veriť?

a) Jednoducho ich skonfrontujem; b) jeho priateľovi; c) partnerovi.

5. Kontrolovali ste niekedy partnerovu poštu, e-maily, smsky a pod.?

a) Áno, ale len z čírej ženskej zvedavosti; b) nie som na to hrdá, ale sem tam som podozrenie riešila týmto spôsobom; c) nemám na to dôvod.

6. Dávate prať bielizeň. Pri prezeraní vreciek objavíte v jeho nohaviciach poskladaný lístok papiera. Pozriete si obsah?

a) Závisí od momentálneho rozpoloženia; b) áno; c) nie.

7. Ste obaja doma, zvoní telefón. Kto ho dvihne?

a) Podľa toho, kto je bližšie; b) vždy ja; c) on.

8. Viete jeho heslo do počítača?

a) Áno; b) nie; c) nepotrebujem ho.

9. Spoznáte na ňom, ak vám nehovorí pravdu?

eprasa.pl f1aa46b5bf

a) Áno; b) ešte som k tomu nemala príležitosť; c) nie.

10. Rozprávate sa o dôverných veciach? Vnímate, čo vám vtedy hovorí?

a) Áno, ale väčšinou si to potom ani nepamätám; b) áno a potom nad tým rozmýšľam; c) väčšinou ani nie.

VYHODNOTENIE:

Najviac odpovedí A

Vaše receptory dôvery sú nastavené absolútne správne. Netrpíte ani stihomamom, ani nie ste prehnane naivná. Uznávate jeho právo na slobodu a istú mieru tajomstva, no je vám nad slnko jasnejšie, že sem tam treba zbystriť pozornosť. Zachovajte si tento zdravý postoj a ste na najlepšej ceste, udržať si svoj vzťah po dlhé roky a v krásnom súlade.

Najviac odpovedí B

Musíte vedieť o všetkom - kde bol a s kým, čo tam robil, prečo... Ak vám spoveď neponúkne iniciatívne sám, potom si „pravdu“ zistíte sama a neváhate použiť všetky dostupné prostriedky – od vypočúvania vašej polovičky, cez špionážne metódy, za ktoré by sa nemuseli ani tajní agenti hanbiť, cez vyzvedanie u jeho rodiny, priateľov a známych. Nepreháňajte to! Svojím nedôverčivým postojom ste na najlepšej ceste všetko dokonale zbabrať. Nikto sa necíti rád ako vo väzení, chlap už vonkoncom nie. Dajte mu trochu slobody, inak vám onedlho ujde s prvou vhodnou protikandidátkou.

Najviac odpovedí C

Nič nevidíte, myslíte si, že je všetko v poriadku. A vlastne vás to ani nezaujíma. Žijete v naivnom svete rozprávky, že keď už princ prišiel, nikdy viac už neodíde. Na jednej strane síce partnerovi dávate slobodu, na druhej sa však oňho vôbec nezaujímate. Skúste sa o trochu viac zaujímať o jeho potreby, aby ste sa raz neocitli vo svojom dome úplne sama. (zdroj: wanda.atlas.sk)

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
odlewanie ciśnieniowe	liatie pod tlakom
włókno drzewne	libriform
linia dłutowania	dlabacia linka
prasa montażowa do korpusów mebli	montážny lis na korpusy
naprężenie cieplne	tepelné namáhanie
odpady z cylindrowania wyrzynków	nálup
napinacz brzeszczotów pił (trakowych)	napínač pílových listov
pęcznienie objętościowe	objemové napúčanie
szpachlarka	nanášačka tmeľu
skłonność do gnicia	náchylnosť k hnilobe

Prečo dnes každý druhý človek má vlastný podcast? Pretože to je lacnejšie, než psychoterapia...

***

Pýta sa dievčatko otca: - Ako som prišla na svet? Ocko na to: - Priniesol ťa bocian. A dievčatko nato: - Škoda, mamička je taká pekná a ty si spal s bocianom.

***

Rozprávajú sa dvaja:
- Založili sme štyria skupinu.
- A ako sa volá?
- Trio.
- A kto v nej hrá?
- Ja a môj brat.
- A koncertovali ste už?
- Hej, veľmi mi tlieskali...

***

Povie jeden muž druhému:
„Moja svokra tá je anjel!”
„To máš šťastie. Tá moja ešte žije.”

***

- Ako to, rozčuluje sa otec, že si neurobil tie prijimacie pohovori?! Veď si vopred vedel všetky otázky!
- Otázky som vedel, ale odpovede nie.

***

Zrazia sa dve autá. Šofér z jedného vystúpi a vidí, že sa zrazil so šoférkou. Kričí na ňu:
„Baba jedna bláznivá! Robila si ty niekedy vodičák?!”
„Určite viackrát než vy!” nedá sa mladá dáma.

***

Prečo havarujú opití vodiči? Lebo netrénujú opití!

***

- Je to oranžové, guľaté a začína to na P.
- Čo je to?
- Pomaranč.
- Je to oranžové, guľaté a začína to na N.
- Čo je to?
- Neuveriteľné, zasa pomaranč!

***

Lesný inžinier - poľovník pravidelne vodí na spoločné poľovačky psa plemeno „pouličná zmes“ a Dežko, ktorý pravidelne chodí do pohonu, sa ho pýta:
- Pán inžinier, ten pes je poľovnícky?
- Áno, je.
- A má aj rodokmeň?
- Načo by mu bol, však ja mám diplom.

eprasa.pl f1aa46b5bf

Vjesenno-zimnom sychravejšom počasí nájdete na Slovensku viaceré miesta, ktoré vás oslovia a ponúknu rozptýlenie. Jednou z lokalít je Liptovský Ján, kde sú viaceré možnosti trávenia voľného času.

Kaďa je názov termálneho prameňa v obci Liptovský Ján, v ktorom sa viete vykúpať v každom ročnom období a to bezplatne. Prameň sa nachádza na konci obce Liptovský Ján. Prístup k nemu je z parkoviska pri kostole vzdialeného sto metrov alebo za obcou, z ktorého je potrebné prejsť 300 metrov chodníkom k prameňu. Prameň je vhodný pre liečenie ťažkostí s kĺbmi. Už pri jednej návšteve pocítite, ako vám ich voda krásne prehreje. Miestna voda naozaj lieči

už po jednej dvadsaťminútovej kúre. Obsahuje sírnaté látky a tie tiež spôsobujú, že vodu cítiť ako „vajcovku". Pre dlhodobejší výsledok, by ste mali kúru opakovať viacero dní po sebe. Vodu si môžete zobrať aj do fľaše z kohútika. Areál Kade je trávnatý, čistý, s jedným bufetom a jednoduchými prezliekarňami a WC. Dno prameňa je štrkové a teplé. Kúpanie v ňom predstavuje dokonalý relax. Traduje sa, že tieto príjemné liečivé účinky termálneho prameňa pocítili v minulosti miestne ženy, ktoré sem chodili prať.

Inou možnosťou trávenia času je prechádzka náučným chodníkom, ktorý začína v areáli Kade a vedie k ďalšiemu termálnemu prameňu. Môžete vystúpiť na vyhliadkovú vežu nad Liptovským Jánom, alebo podniknúť túru Jánskou dolinou, čo je však časovo náročnejšie. Jánskou dolinou sa viete dostať až na hrebeň Nízkych Tatier.

Liptovský Ján ponúka zároveň niekoľko atraktivít pre všetky vekové kategórie koncentrované na malom priestore. Obec sa môže popýšiť obrovskou koncentráciou kaštieľov. Je

to dosť neobyčajný jav v porovnaní s podobnými obcami Slovenska. Sú to menšie stavby kúriovitého vzhľadu a sú veľmi pekné, hoci viaceré vyžadujú obnovu.

V obci sa nachádza tiež Park miniatúr MINI Slovensko, kde sú na neveľkej ploche sústredené významné pamiatky, architektonické stavby z celého územia Slovenska. Oplatí sa individuálne presvedčiť o výnimočnosti spomínanej lokality.

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
sekretarz redakcji: Milica Majeriková-Molitoris
redaktor: Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Bonifacy Krzysik, Czesław Stefko, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej: www.zivot.pl
portal **eprasa.pl, link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 7,00 zł; rocznie – 84 zł

CENY PRENUMERATY 2027
DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 7,50 zł, półrocznie: 45,00 zł, rocznie: 90,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **13,10 zł**, półrocznie **78,60 zł**, rocznie **157,20 zł**

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: **15,00 zł** – rocznie **180,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 22,50 zł – rocznie: **270,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 23,50 zł – rocznie: **282,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl f1aa46b5bf

Nová Belá
T.S.
KATARÍNA MOŠ
nar. 21.11.1930
zom. 19.08.2023
VOJTECH MOŠ
nar. 14.04.1921
zom. 02.09.1984
NEOPÚŠŤAJ NÁS,
MATKA, NEOPÚŠŤAJ NÁS
Tu spočíva
Jozef BENDYK
T.S.
Stefan
GRYGLAK
* 10. 08. 1971
† 19. 09. 2024
Vyšné Lapše
V PAMÄTI ŽIJEME ĎALEJ
Nižné Lapše
Veľká Lipnica
INRI
VOJTUSSÁK
Chyžne
IGNÁC LATIAK
JOANNA
Andrzej
BRZYŻEK
Tu spočíva v Pane
MARIA
MAKUCH
Podvlk
FRANTIŠEK
ŠOLTÝS
*14 VII 1954
†14 I 2022
Tu spočíva
MARIA
PIVOVARCIK
* 29. 01. 1876
† 24. 12. 1935
Nech odpočíva v pokoji
Vyšné Lapše
Kacvín
Foto: AJ, MM-M

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

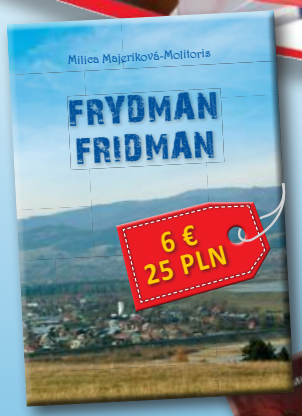

6 € 25 PLN

4 € 15 PLN

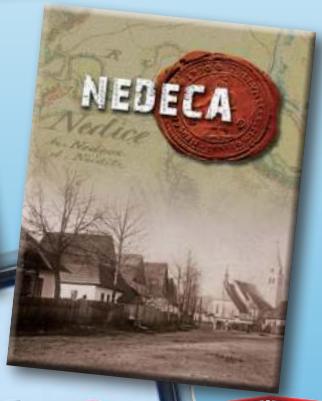

4 € 15 PLN

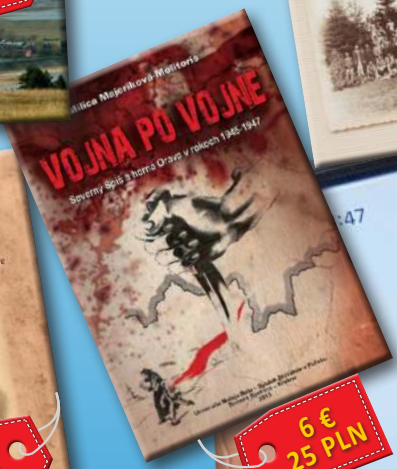

6 € 25 PLN

1 € 5 PLN

6 € 25 PLN

10 € 40 PLN

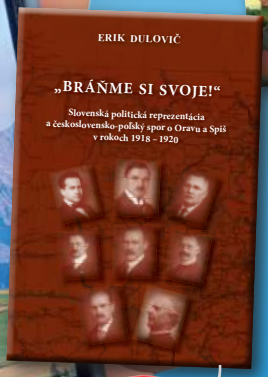

6 € 25 PLN

4 € 15 PLN

5 € 20 PLN

45 € 180 PLN

8 € 35 PLN

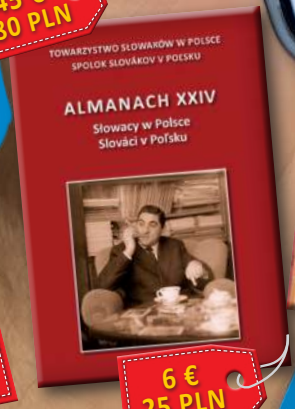

6 € 25 PLN

7 € 30 PLN

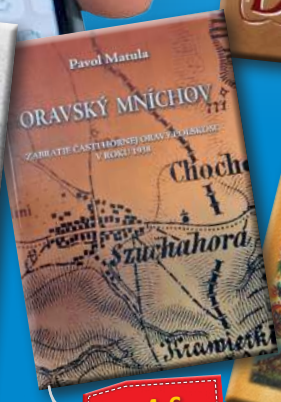

4 € 15 PLN

4 € 15 PLN

Przekaż swój 1,5% na Towarzystwo Słowaków w Polsce! KRS: 0000254010

eprasa.pl f1aa46b5bf